POLIITIKA

Donald Trumpi kaks tõsist katsumust

USA õhulöögid Süürias ja esimene kohtumine pearivaali Hiina presidendiga on seljataga. Nüüd on küsimus, mis saab edasi. ▶ 4–5, 13

TELLIJATELE

Sisearhitekt Aet Piel: Hea disain on hea ka kümnete aastate pärast.

▶ Kinnisvara

Äripäev

Ausalt ja kartmatult

Esmaspäev, 10. aprill 2017 nr 69 (5667) **3 eurot**

IDEEST KUNI VALMIS LAHENDUSENI – AJ´I MEESKOND ON ABIKS KOGU PROTSESSI VÄLTEL

Kas vajate abi praktilise ja esindusliku riietusruumi planeerimisel? AJ Solutionsi meeskond omab pikaajalist koguemust ning pakume läbimõeldud terviklahendusi, mis on praktilised ja ajatud. Kõik vajalik ühest kohast, alustades ruumi planeerimisest ning lõpetades kogu sisustuse paigaldusega kuni pisidetailideni.

Loe kõigest lähemalt ajtooted.ee/ajsolutions

ÜLLATAVALT PALJU™

Viime laoprotsessid uuele tasemele!
Võta kasutusele **WMS** ja Su ladu on ladus.

Uudis!

Kas tahaksite, et ettevõtlus toimiks sujuvalt?
Üks selle küsimuse võtmevastuseid on hästi toimiv laoseisu korraldussüsteem (WMS). Tõhus varude juhtimine hoiab laokulud kontrolli all, ajal mil teie saate edukat äri teha!

Ostutellimused
Müügitellimused
Varude paigutamine
Varude tagastamine
Füüsiline inventuur
Laoaadressi otsing

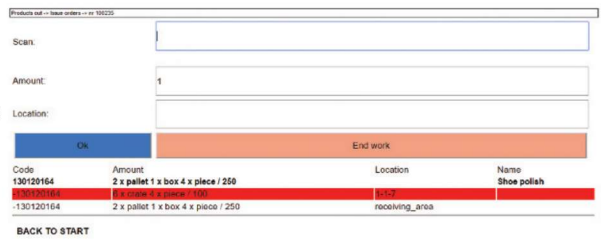

Vajalik laokastide arv ja toodete paigutamine
Laoühikud erinevatel aadressidel

Tehnilised andmed:
Android, MS Win Mobile 6.5, MS Win 7, 8, 10 ja veebis
iPad/iPhone'i tugi
Bluetoothi vöötkoodi skaneerimise tugi
Andmete sünkroniseerimine puudub- täielikult mobiilne
Rakendamistoimingud puuduvad- valmislahendus

Mobiilne WMS tagab vahendid ja teabe, muudavad su laotöö efektiivseks.
WMS väldib probleeme, mis tulenevad mitme andmebaasi/andmekogu, mitme liidese ja teineteist mittetoetavate tööprotsesside kasutamisest, mis tekib erinevatelt pakkujatelt saadud laoseisu korraldus- ja kontrollsüsteemide korral.

Võimaluste ülevaade:
Skaneerimine ja vastuvõtt
Toodete võrdlus
Väljaminevate kaupade dokumendivalik
Müügitellimuse valik
Laoaadressi korraldus
Aktiivsed/passiivsed aadressitüübid
Tellimus järeletulemisega
Varude uuendamise miinimum/maksimum

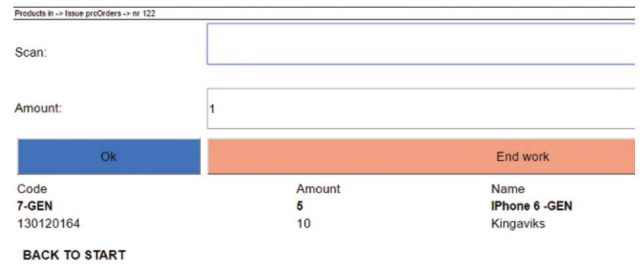

Mobiilse WMS-i rakendus toetab standardseid laotegevusi nagu sissetulevate ja väljaminevate artiklite registreerimine, ettevõttesisene liikumine, füüsiline inventuur ja otsing.

ΣRPLY
ÄRITARKVARA TERVIKLAHENDUSED

Loe: www.erply.ee/wms Demo: wms@erply.com

HOONETE ENERGIATÕHUSUSE UUS AJASTU
Innovatiivsed suurepäraste soojusomadustega QuadCore sandwich paneelid

Oma klassi parim
λ= **0,018** W/(m·K)
Peale vanandamise protsessi (vastavalt EN 14509)

POWERED BY QuadCore™ TECHNOLOGY

0,09 W/(m²·K)
U-arv kuni:

FM and LPCB
Kindlustusettevõtete poolt sertifitseeritud ja kinnitatud

B-s1,d0
Tuletundlikuse klass vastavalt EN 14509

Kingspan OÜ
Mustamäe tee 55
10621 Tallinn, Eesti
Tel (+372) 6516661 info@kingspan.ee

Skaneeri QR kood, et brošüür alla laadida

Kingspan®
Insulated Panels

KOLUMN

“Ootamatu” õnnetus Rail Balticuga

Kui palju tuleb teemaksu Rail Balticu valmimisel tõsta, et uus raudtee Via Baltica maantee veoautodest tühjendaks, nagu on lubatud? Küsib ja vastab arvamusloo vormis ACE Logisticsi nõukogu esimees Karli Lambot. ▶ 12

INVESTEERING

Soomlased: milles meie halvemad oleme?

Pilveteenuste ettevõte Amazon Web Services otsustas teha Stockholmist oma Põhjala keskuse, mis tekitas soomlastes kohe küsimuse – milles meie halvemad oleme, et sellised investeeringud Rootsi lähevad? ▶ 10

INVESTOR

Käed kihelevad Euroopa aktsiate järele

Tippu tõusnud USA aktsiaturg sunnib investoreid mujalt kindlamat teenimisvõimalust otsima. Üllatuslikult on lemmikuks osutunud Euroopa turg, mis pole ammu analüütikutelt sellist kiidulaulu kuulnud. ▶ 14–15

PÄEVA TEGIJA ▲

Eestile kingituseks toimiv börs

President **Kersti Kaljulaid** tooks riigiettevõtteid julgesti börsile ja soovitab kõhklemata erastada ka näiteks Eesti Energia vähemusosaluse. Põhjendusi, miks see hea on, saab lugeda tänases lehes ilmuvas intervjuus. Saame ka teada, missuguse riskitaluvusega investor president Kaljulaid ise on ja missugust nõu annab ta kõigile neile, kes turule oma rahaga riskima lähevad.

▶ Loe lisaks lk 6–7

Äripäev

Ausalt ja kartmatult

Esmaspäev, 10. aprill 2017
nr 69 (5667) **3 eurot**

EUR/USD	USD/EUR	EUR/SEK	EUR/RUB	NordPool	Euribor
1,0621 ▼	0,9410 ▲	9,6214 ▲	60,6979 ▲	26,29 ▲	-0,241 ▲

POLIITIKA

Ennustamatu rünnak

Reede öösel toimunud USA ootamatu raketirünnak Süüria lennuväebaasi pihta tekitas korraga uusi pingeid nii poliitikas kui ka turgudel. ▶ 4–5, 13

▲ 7. aprilli öösel toimus USA õhurünnak Süüriale. USA teatel oli see vastukäik kolm päeva varem toimunud keemiarünnakule Süürias Idlibi provintsis. FOTO: EPA

LÜHIDALT

Rootsis sõitis auto rahva sekka

Stockholmi kesklinnas sõitis reedel veoauto rahva sekka. Juhtum leidis aset jalakäijate tänaval Drottninggatanil Åhlénsi kaubamaja sissekäigu ees.
Eilse seisuga oli hukkunuid neli, kuid vigastatud 15, neist nelja vigastused on rasked. Hukkunutest olid kaks rootslased ning üks Briti ja üks Belgia kodanik.
Teo toimepanemises kahtlustatakse 39aastast usbekki, kelle elamisloa taotluse Rootsi eelmise aasta juunis tagasi lükkas ja kes sellest ajast varjas end väljasaatmise eest. Isik on kinni peetud. Kahtlusalusena on kinni peetud veel üks inimene.

Oslo kesklinnas leiti pomm

Norra politsei pommirühm tegi laupäeva hilisõhtul Oslos kahjutuks lõhkeseadeldise ja pidas kinni selle paigaldamises kahtlustatava. Politseiülema Vidar Pederseni sõnul sisaldas Groenlandi metroojaama juurest leitud seadeldis lõhkeainet, kuid koguses, milles see poleks plahvatades märkimisväärset kahju tekitanud, vahendas ERR.

◀ Tallinnas jäätmemajandust kureeriv abilinnapea Arvo Sarapuu on pidanud kurikuulsaks saanud Baltic Waste Managementi kohta palju aru andma.
FOTO: RAUL MEE

JÄÄTMEKÄITLUS

Saamatu prügivedaja vanalinnas veel ei alusta

KOIT BRINKMANN
koit.brinkmann@aripaev.ee

Ebaõnnestumise ja loata prügivedamisega tuntuks saanud Tallinna linnaisade lemmikprügivedaja OÜ Baltic Waste Management (BWM) soovib vanalinna piirkonnas jäätmeloa tühistamist.

Süvamahutite tühjendamisega läbi kukkunud ning Lasnamäel ja Nõmmel palju pahameelt valmistanud BWM esitas riigi keskkonnaametile avalduse, milles palub tühistada neile Tallinna vanalinna jäätmeveopiirkonnas prügi vedamiseks antud jäätmeloa.

Hanke võitmise järel pidi BWM hakkama vanalinnas prügi vedama selle kuu alguses. Kuna neil ei ole vanalinnas toimetamiseks vajalikku tehnikat, tuli linn vastu ja lükkas hankelepingu täitmise alguse kuu võrra edasi.

Jäätmeloa tühistamise taotlus võib aga näidata, et ettevõte ei kavatse veel niipea vanalinnas alustada. Uue korrektselt täidetud jäätmeloa taotluse menetlus võib kesta kuni kolm kuud.

Kui kaua aga Tallinna linnavõim saamatule ettevõttele veel vastu tuleb, näitab aeg.

Nõmmel puudus jäätmeluba

Hiljuti selgus, et BWM vedas märtsi algusest Nõmmel jäätmeid ilma vajaliku jäätmeloata. Keskkonnainspektsioon algatas rikkumise asjaolude väljaselgitamiseks väärteomenetluse ning tegevuse seadusega kooskõlla viimiseks haldusmenetluse.

Samuti leidis keskkonnainspektsioon, et võimalik lahendus on jäätmeloa saamiseni BWMi tegevuse peatamine ja seniks jäätmeveo korraldamine teiste jäätmeluba omavate ettevõtete kaudu. Juriidilist isikut võib jäätmete käitlemise eest jäätmeloata karistada kuni 32 000 euro suuruse rahatrahviga.

"Sellest loast nüüd suurt probleemi teha… no ma ei tea… las Tallinna keskkonnaamet teeb selle arusaamatusega," kommenteeris Tallinnas jäätmemajandust kureeriv abilinnapea Sarapuu siis Äripäevale.

Eesti Ekspress kirjeldas, kuidas Tallinna prügimajandust korraldava abilinnapea Arvo Sarapuu väimees ja Sarapuu ärigrupi ATKO juht Margo Tomingas osaleb salaja Tallinna prügiäris. Ekspressi loo järel teatas prokuratuur, et kontrollib neid väiteid.

Enneolematu edu hangetel

Äripäev kirjutas eelmise aasta septembris, kuidas Tallinna prügiveohangetel on kui välk selgest taevast turgu võtmas jäätmeäris täiesti tundmatud tegijad ja konkurendid kahtlustavad asjas abilinnapea Sarapuu kureeritava linnavõimu abi ja suunamist.

Hangetel oli välja joonistumas muster, kus ühispakkujad – mullu 6000eurose käibega konsultatsioonifirma Baltic Waste Management (BWM) koos poolemiljonilise käibega bussiveoteenust pakkuva Tapa Autobussipargiga – on edukaimad kõikides pealinna piirkondades, kus nad on osalenud.

BWM registreeriti äriregistris Tallinna hangete väljakuulutamise järel 2014. aasta oktoobris. Ettevõtte juht ja omanik on endine Tallinna keskkonnaameti korraldatud jäätmeveo sektori juhataja Kaido Laanjärv. Kunagi 2000. aastate alul oli Laanjärv ametis Tallinna säästva arengu ja planeerimise ameti ühistranspordi projektijuhina. Umbes samal ajal pidi sama ameti ühistranspordiosakonna juhataja kohalt korruptsiooniskandaaliga lahkuma praegu bussivedudega tegelevat ATKO Gruppi juhtiv Margo Tomingas, kes on omakorda Tallinna jäätmemajandust kureeriva abilinnapea Arvo Sarapuu väimees.

Sarapuu kinnitas septembris Äripäevale ja hiljuti ka Eesti Ekspressi uudise peale, et tal puudub igasugune avalik või varjatud osalus prügifirmas BWM.

TAMREX

Ei mingit allahindlust ja pusa on sinu!

Kui ostad ükskõik millised SNICKERS Workwear tööpüksid tavahinnaga, anname sulle kapuutsiga **PUSA** art 2823/0400

TASUTA

Väärtus 55 €

Snickers WORKWEAR

Snickers Workwear kapuutsiga pusa
art 2823/0400 (väärtus 55 €)

LITE WORK — UUS mudel
6307/2304
94 €

DuraTwill — POPULAARSEIM mudel
3212/7404
98 €

ALLROUND WORK — UUS mudel
6200/5151
108 €

RUFF WORK — UUS mudel
6215/0404
119 €

1 paar FlexiWork pükse = 1 loosikupong
Lisainfo ja kampaania reeglid www.tamrex.ee

FLEXI WORK — *Osale ka FlexiWork tööpükste loosikampaanias*

Osta Tamrexi kauplusest SNICKERS Workwear FlexiWork tööpüksid, ja osale JETTA loosimises.

FlexiWork pikad ripptaskutega tööpüksid
132 €

FlexiWork pikad ilma ripptaskuteta tööpüksid
120 €

FlexiWork piraadipüksid
108 €

FlexiWork Lühikesed püksid
90 €

Tasuta pusa kampaania kestab 01.04–31.08.2017 või kuni kingitusi jätkub.
FLEXI autoloosi kampaania kestab 01.04–15.06.2017
Kampaaniad ei kehti laste pükste ostu puhul
Lisainfo ja kampaania reeglid www.tamrex.ee

EESTI OHUTUSETTEVÕTE · ANNAME TÖÖD JA MAKSAME MAKSE EESTIS

TAMREX OHUTUSE OÜ
Tel 654 9900 Faks 654 9901 e-post: tamrex@tamrex.ee www.tamrex.ee

TALLINN Laki 5, Pärnu mnt 130, Katusepapi 35 | TARTU Aardla 114, Ringtee 37a | PÄRNU Riia mnt 169a, Savi 3 | RAKVERE Pikk 2 | VILJANDI Riia mnt 42a | JÕHVI Tartu mnt 30 | VÕRU Piiri 2 | VALGA Vabaduse 39 | NARVA Maslovi 1 | HAAPSALU Ehitajate tee 2a | PAIDE Pikk 2 | JÕGEVA Tallinna mnt 7 | TÜRI Türi-Alliku | RAPLA Tallinna mnt 2a

toimetaja Harry Tuul
tel 667 0111
toimetajad@aripaev.ee

Äripäev
10. aprill 2017

POLIITIKA

President Trumpi punased jooned

USA president Donald Trump oli läinud nädalal silmitsi kahe tõsise katsumusega – Süürias tuli teha võimalike kriitiliste tagajärgedega otsus ja toimus esimene kohtumine USA pearivaali Hiina presidendiga.

SIRJE RANK
sirje.rank@aripaev.ee

Äripäev

▲ **Valge Maja välja jagatud foto, millel president Donald Trump on kutsutud Hiina presidendi võõrustamiselt staabiruumi koos julgeolekunõukogu liikmetega, et saada ülevaade õhurünnakutest Süürias.** FOTO: EPA

Mõlemal puhul saab määravaks see, mis juhtub edasi.

Investorite esmane reaktsioon geopoliitiliste pingete kasvule ööl vastu reedet toimunud USA raketirünnakust Süüria õhuväebaasile oli pageda turvasadamatesse – kerkis kulla ja USA võlakirjade hind, nafta hinda kergitas kartus pingete ägenemisest Lähis-Idas. Esmane ärevus andis aga järele ning aktsiaturud USAs ja Euroopas lõpetasid nädala ilma suurema liikumiseta.

Paljud lääneriigid ja ka Türgi ning Saudi Araabia leidsid, et USA õhulöök oli kohane vastus keelustatud relva kasutamisele. Süüria presidenti Bashar al-Assadit toetava Venemaa president Vladimir Putin taunis aga USA sammu kui agressiooni suveräänse riigi vastu. Ka Hiina riigimeedia oli kriitiline.

USA välisministri Moskva visiit ära ei jää

Kolmapäeval on USA välisministril Rex Tillersonil nüüd ees keeruline ja vastutusrikas visiit Moskvasse. Raketirünnakuga andis USA sõnumi, et Donald Trumpi korduvalt väljendatud soovil Venemaaga suhteid parandada on piirid. Samas visiiti ei tühistatud, mis on samuti kõnekas märk.

Laupäeval ütles Venemaa välisminister Sergei Lavrov telefonivestluses Tillersonile, et õhulöögiga Süürias on USA võimaliku koostöö terrorismi vastu võitlemiseks ohtu seadnud. Venemaa ei usu, et keemiarünnaku taga oli Süüria valitsus ja tahab põhjalikku sõltumatut uurimist.

Tillerson omakorda ütles pühapäeval telekanalile CBS, et ei näe põhjust, et Venemaa peaks USA õhulöögile reageerima. Venemaa ei olnud sihtmärk ja Venemaad hoiatati ette. Tillerson kordas, et USA prioriteedid piirkonnas ei ole muutunud – esmatähtis on terrorirühmituse ISIS hävitamine.

USA ei välista siiski Süürias uusi samme, ütles reedel USA suursaadik ÜROs Nikki Haley. Sama kinnitas Trump laupäeval USA kongressile lähetatud kirjas, kus ta kongressi heakskiiduta tehtud otsust põhjendas. USA rahandusministri Steven Mnuchini sõnul on ettevalmistamisel uued sanktsioonid neile, kes al-Assadi režiimiga äri ajavad. Nädalavahetusel andis Haley mõista, et USA ei pea võimalikuks al-Assadi jätkamist.

Emotsionaalne otsus

Peamine kriitika USA õhulöökide aadressil on olnud see, et Trump talitas ilmselt selge arusaamata, kuidas Süüria kriisi lahendada ja millised võivad olla selle sammu laiemad tagajärjed. Kuus aastat kestnud sõja osapooled ei pruugi lasta USA-l piirduda ühekordse löögiga. Ajaleht New York Times muretses juhtkirjas, et president tegi nii järsu kursimuutuse ja sedavõrd tõsise otsuse emotsiooni ajel. Trump möönis, et pildid hukkunud lastest muutsid tema suhtumist.

Täna kohtuvad Itaalias juhtivate tööstusriikide (G7) välisministrid, et arutada Süüria kriisi ja Venemaa jätkuvat toetust al-Assadi režiimile. Laupäeval tühistas Suurbritannia välisminister Boris Johnson USAga nõu pidamise järel ootamatult Moskva visiidi, öeldes, et olukord on muutunud. Selle asemel tahab ta töötada G7 "selge ja koordineeritud" sõnumi kallal, mille Tillerson Moskvasse viiks, vahendas Bloomberg.

Tillersoni sõnul on Venemaa vähemalt osaliselt vastutav kas kaasteadjana või võimetuna jõustama 2013. a sõlmitud kokkulepet Süüria keemiarelvade hävitamiseks.

Ettearvamatu riik

Venemaa välisministeeriumi pressiesindaja Maria Zahharova nimetas Johnsoni põhjendusi absurdseks. Ta vihjas ka, et Trumpi otsuse võis tingida kodumaine surve, kus uuritakse Venemaa võimalikku mõju USA valimistele. Riigitelevisioonis nimetas ta USAd kõige ettearvamatumaks riigiks.

Seisukohta, et just algatatud uurimise tõttu peab Trump Venemaad karmilt kohtlema, jagab ka Moskva strateegiate ja tehnoloogiate analüüsikeskuse vanemteadur Mihhail Barabanov. Bloombergile antud kommentaaris ütles ta, et USA ootamatu käik on Venemaa Süüria strateegia ohtu seadnud. "Venemaa on probleemi ees, kuna piiratud ja odav sõda Süürias toimis ainult ilma lääneriikide suurema sekkumiseta," ütles ta. "Kui USA otsustab sekkuda, tuleb Moskval kas riskida tõsise vastasseisuga või saba jalge vahele tõmmata."

Hiina president meelehead ei toonud

USA õhulöögid Süürias leidsid aset hetkel, mil USA president võõrustas parajasti Hiina presidenti Xi Jinpingi.

Tõsisem kriitika Hiina meedias vallandus, kui visiit oli lõppenud. Riiklik uudisteagentuur Xinhua nimetas õhulööke nõrgestatud poliitiku sammuks, kellel oli kodumaiste süüdistuste tõrjumiseks vaja Venemaad karmilt kohelda.

Võib spekuleerida, kas õhurünnaku ajastamine oli visiidiga seotud, sest üks pakilisemaid teemasid USA ja Hiina vahel on Põhja-Korea tuumaambitsioonid. USA välisministri Rex Tillersoni sõnul kordas Trump hoiatust, et USA võib astuda ühepoolseid samme, kui Hiina rohkem kaasa ei aita, et Põhja-Korea läbirääkimiste laua taha saada. USA on juba otsustanud saata piirkonda oma lennukikandja. Süüria õhulöögid võivad sõnadele kaalu lisada, kuid erinevalt Süüriast on Põhja-Korea tuumarelva katsetav riik.

Trumpi ja Xi kohtumine lõppes ilma ühise pressikonverentsita ning ilma, et oleks allkirjastatud majanduslikke kokkuleppeid või et oleks teatatud investeeringutest, mis USAs töökohti looksid. See oli silmanähtav kontrast Jaapani peaministri hiljutise USA visiidiga.

Kohtumise ainus konkreetsem tulemus oli 100 päeva plaan kaubandussuhete ülevaatamiseks, et vähendada USA kaubandusdefitsiiti Hiinaga. Tillersoni sõnul rääkis Trump kohtumisel ka vajadusest tagada USA töölistele aus konkurents. Trump säutsus Twitteris, et kohtumine oli loonud väga head eeldused sõbralikeks suheteks, kuid mis kaubandusest saab, seda näitab aeg.

Xi ütles Trumpile, et toimiva koostöö jaoks on 1000 põhjust ning ei ühtegi, mis õigustaks suhete katkestamist, vahendas Xinhua. Trump võttis vastu ka kutse vastuvisiidiks.

KOMMENTAAR

Mesinädalad on läbi

KALEV STOICESCU
Rahvusvaheline Kaitseuuringute Keskus, teadur

Venemaa ründas president Vladimir Putini sünnipäeval (7. oktoobril 2015) väidetavalt nn islamiriiki Kaspia mere sõjalaevadelt, mis pidi näitama poliitilist enesekindlust ja sõjalist võimu, USA ründas äsja tiibrakettidega al-Assadi režiimi õhuväebaasi karistuseks Süürias korraldatud jäleda keemiarünnaku eest. Trump näitas, et vastab taolistele väljakutsetele kiirelt ja otsusekindlalt.

Tundub, et selleks korraks on Trumpi ja Putini mesinädalad läbi. Poliitilises sundseisus Trump pidi korraldama raketirünnaku Venemaa üliolulise liitlase ning kaudselt ka USA siseriikliku juurdluse pihta, mis puudutab tema ja tema meeskonna väidetavaid sidemeid Venemaaga.

Esimese asjana püüab Venemaa kindlustada raketilöökide kordumise vältimist. Venemaa on tühistanud Vene-USA kahepoolse intsidentide vältimise kokkuleppe, tõhustab Süüria õhukaitset ning viib Süüria vetesse täiendavad sõjalaevad. Kuid USA välisministri Rex Tillersoni Moskva visiit ära ei jää.

Putin on lootnud Trumpilt "lugupidamist", kuid on saanud Krimmiga seotud sanktsioonide jätkumise (kuni Krimm on Ukrainale tagastatud) ning lõpuks ka alandava rünnaku Kremli liitlase vastu. Rünnakust tuleneb üks väga oluline järeldus, et Venemaa ei ole võimeline Süüria diktaatorlikku režiimi USA ees kaitsma, vaatamata kõigile sõjalistele ja poliitilistele ponnistustele.

Arvestades Trumpi otsustavust, võib Putin hoiduda pingete eskaleerimisest ja otsida väljapääsuteid. Teisalt on teada (Vene sõjalennuki allatulistamise juhtum Türgis), et Putin võtab Venemaa poliitilist alandamist isiklikult ning haub kättemaksu.

Trumpi inauguratsioonist on möödunud vaevalt kümme nädalat – Kremli jaoks on natuke liiga vara lootused Trumpile maha matta, kuid elame-näeme. Loodame, et Putin ei püüa samaga vastata ehk "tõestada", et USA ei ole võimeline kõiki oma liitlasi kaitsma.

Loodame, et Putin ei püüa samaga vastata ehk "tõestada", et USA ei ole võimeline kõiki oma liitlasi kaitsma.

Rahvusvahelise Kaitseuuringute Keskuse teadur Kalev Stoicescu

INTERVJUU

Hei, sõbrad, kas oleme midagi maha

President Kersti Kaljulaid pooldab riigiettevõtete julget börsileviimist ja on kõhklematult Eesti Energia vähemusosaluse erastamise poolt.

VILJA KIISLER
vilja.kiisler@aripaev.ee
Äripäev

President Kersti Kaljulaid ütles Kadrioru lossis antud intervjuu ajal, et töö Euroopa institutsioonides on teda õpetanud – peab väga kaua rääkima ja selgitama, enne kui sõnadel on reaalne mõju ja tulevad otsused. FOTO: ANDRES HAABU

Olete ennast maailmavaate poolest määratlenud liberaalse konservatiivina. Mida see tähendab? Konservatiiv olen ma nii palju, et mulle meeldib loogiline areng, mulle ei meeldi revolutsioonid. Ma arvan, et ühiskonna tervisele on kasulik järkjärguline kohandumine muutuvate oludega. Olen liberaalne sotsiaalsetes küsimustes.

Välispress püüab teilt kui Venemaa naabruses asuva pisiriigi presidendilt kätte saada hirmuemotsiooni – ja ei saa. Kust jookseb inimeste hirmude mõistmise ja julgeolekupoliitiliste sõnumite positiivsust sisendava sõnastamise tasakaal? Välispressi *are-you-afraid*-küsimustel ei ole midagi pistmist inimeste hirmudega. Siin on tegemist nende valearusaamaga, et meie inimesed kardavad hirmsasti. Mina näen seda, et Eesti inimesed saavad aru, mida NATO teeb ja miks ta seda teeb – ja tunnevad ennast turvaliselt, kaitstuna. Me tõesti ei karda, ja meil ei olegi põhjust karta.

Millel põhineb meie vaimne võimekus ajalooliselt keerulises olukorras iseendaks jääda? Mis on see vaimne põhi, millele toetuda? Haridus. See on üks väga tugev trump, mis meil on. Meie ühtluskool on rahvuslik väärtus, mida tuleb kindlasti hoida.

Teine: meil on harjumus perekondadena, kogukondadena mõelda. Me teeme küll nalja selle üle, et eestlane muretseb, aga see on praeguses olukorras meie tugevus: me ei ole kunagi lakanud muretsemast selle pärast, mis meie ümber toimub. Ja selle pärast oleme adekvaatsed reageerima sellele, mis meie ümber toimub.

Mida saavad riik ja ettevõtjad teha, et Brexit ei tähendaks üksnes muret, vaid ka näiteks majanduslikku kasu? Meil on suurepärane e-riigi kontseptsioon. Me saame väga palju teha selleks, et meie äripartnerid Suurbritannias mõistaksid, et nad saavad jääda Euroopa ettevõttena Euroopasse, olles Eesti e-residendid ja asutades oma ettevõtte siin.

Missugune on Teie seisukoht riigiettevõtete erastamise küsimuses? Missugused riigiettevõtted võiks börsile tuua? Minu meelest võiksime meile Eesti sajandaks sünnipäevaks kinkida korraliku toimiva börsi. Kindlasti saakski seda teha nii, et tooksime vähemasti riigiettevõtete vähemusosalused julgesti börsile. Vähemusosaluste börsile toomine ei vähenda võimalust riigiettevõtete kaudu vajaduse korral realiseerida poliitilisi otsuseid, ettevõtte aktsia hind börsil siis lihtsalt arvestab nende otsustega. Siis ei oleks meil vaja nimetamiskomiteesid, automaatselt on tagatud nende ettevõtete läbipaistvus börsi reeglitele vastavalt.

Riigiettevõtete vähemusosaluse börsileviimisega tekiks meie pensionifondidel võimalus investeerida Eestis asuvatesse ettevõtetesse.

Palun nimetage mõni konkreetne riigiettevõte, mille võiks börsile tuua ja mida ei ole praegu valitsuse riigiettevõtete börsiletoomise kavas. Aga miks mitte – Eesti Energia! Suur osa ettevõttest jääks küll endiselt riigi kätte. Iga ettevõte peab paratamatult kaasama turult raha oma investeeringute katmiseks, ja seda peab tegema ka Eesti Energia. Nii jaguneksid riskid aktsionäride vahel ühtlasemalt.

Eleringi juht Taavi Veskimägi on pikki aastaid kõnelenud vajadusest Eesti lahti siduda Venemaa energiasüsteemist. Mida saame meie siin kohe ise selles küsimuses ära teha? Balti riigid saavad selleks, et ühine-

POLIITIKA

Tsahkna leppis pooliku võiduga

Isamaa ja Res Publica Liidu volikogu otsustas teha erakonna suurkogule ettepanekud põhikirja muutmiseks, kuid need ei olnud täies mahus sellised, mida soovis erakonna esimees Margus Tsahkna.

Volikogu esimees Helir-Valdor Seeder selgitas pressiteate vahendusel, et kui seni valiti suurkogul kolm aseesimeest ja kandidaadid ei võinud samal ajal eestseisusesse kandideerida, siis edaspidi valib erakonna esimees eestseisuse liikmete seast endale aseesimehed. See tähendab ka, et toetati muudatust eestseisuse liikmete arv kahandada seniselt 24-lt 21-le.

Veel otsustati, et edaspidi peab erakonna liikmeks astujal olema vähemalt ühe piirkonna juhatuse inimese isiklik soovitus või ta peab olema kohtunud piirkonna juhatusega. Hiljemalt 15 päeva enne suurkogu või piirkondliku üldkogu peab olema uus liige erakonda vastu võetud.

Lisaks kiideti heaks muudatusettepanek, mille järgi saab suurkogudevahelisel ajal vähemalt 100 erakonna liiget nõuda oluliste ühiskondlike valikute puhul nõuandvaid liikmehääletusi.

Kas IRL on praegu aegade suurimas kriisis? Tsahkna vastas reedel, et IRLi ajaloos on igasuguseid kriise olnud. "Eks volikogu näitab, kas mul on piisavalt tuge, et midagi muuta." Tema sõnul on tugevalt tunda, et ühele seltskonnale tema lähenemine ei meeldi. "Neile ei meeldi põhikirja muutmine, sest see tähendaks ausat konkurentsi ja ideede võistlust, kuid just selleks ju me erakond loodud on. Erakond pole loodud sisevalimistel häältega manipuleerimiseks," rääkis Tsahkna.

ÄRIPÄEV.EE

MIS ON MIS

IRLis tekkis kaks leeri

Erakonna reiting on aina langenud ja on tekkinud kriis. Tekkinud on kaks leeri – ühte juhib esimees Tsahkna ja teist aseesiees Siim-Valmar Kiisler, kes on esimeest kritiseerinud suutmatuses erakonda juhtida.

Tüli sai alguse paar nädalat tagasi, kui Tsahkna tegi volikogule ettepaneku muuta erakonna põhikirja ja muuta erakonna sisevalimiste süsteemi. Kui praegu on IRLi juhtkonna valimistel igal hääleõiguslikul liikmel neli häält, siis Tsahkna idee järgi jääks neid igaühele vaid üks. Samuti tekiks ka e-hääletuse võimalus. Ka näeb Tsahkna, et erakonna eestseisus võiks olla 15-liikmeline praeguse 24 asemel.

Vastaspoole, nn Res Publica leer teatas, et enne kui minnakse kirvega erakonna põhikirja kallale, tuleks vana korra järgi valida uus juht. Nii ka nädalavahetusel otsustati.

Erakonna suurkogu toimub 13. mail.

maganud?

Minu meelest võiksime meile Eesti sajandaks sünnipäevaks kinkida korraliku toimiva börsi.
president Kersti Kaljulaid

da Lääne-Euroopa energiasüsteemiga, teha investeeringuid sellesse, et olla võimeline n-ö saartalitlema. See tähendab, et me saame kolmekesi, ühtse energiaruumina hakkama. See võimekus tuleb meil igal juhul tagada.

Sellega saab kiiresti edasi minna, sest Euroopast on võimalik saada raha selliste projektide elluviimiseks veel isegi praeguses finantsperspektiivis.

Parasjagu käib pingeline vaidlus valitsuse ja keskpanga vahel eelarve tasakaalu pärast. Missugune on teie seisukoht selles küsimuses? Mina kuulun ka nende hulka, kellele on eelarve tasakaal alati olnud oluline. Mul on moraalne probleem sellega, kui eelnevad valitsused on kogunud reserve ja siis – olukorras, kus majanduskriisi ei ole – hakkame me rohkem raha kulutama.

Kui on poliitiline tahe rohkem raha kulutada, siis teeksin ma seda ainult projektivõlakirjade kaudu, sest siis ei jää see eelarvele n-ö baasi sisse. See on variant juhul, kui me oleme otsustanud, et meil on vaja eelarve tasakaalu rikkuda. Aga selleks on vaja põhjust! Meil ei ole praegu seda põhjust.

Kas Eesti riik peaks laenu võtma, ja kui peaks, siis mille tarvis tuleks laenuraha kasutada? Miks ta peaks laenu võtma? Me oleme saanud Euroopa Liidu tuge ja abi väga olulisel määral. Me oleme saanud opereerida ja investeerida suuremate mahtudega, kui meie enda orgaanilise kasvu baasilt oleks olnud võimalik.

Kui nüüd Euroopa raha väheneb, ei tohi me mitte ühelgi juhul hakata seda laenurahaga asendama. Me peame tõsiselt mõtlema, kas meil on vaja säilitada neid võimekusi, mida me oleme Euroopa Liidu rahaga tekitanud. Kas meil on vaja ettevõtluse tugisüsteemi praegusel kujul – see maksab 15 protsenti meie ravikindlustuse eelarvest – kui Euroopa Liit ei aita meil seda enam üleval pidada? Meil on 35protsendise maksukoormusega riik. Kui me tahame ka kõik need kulutused enda eelarvesse üle võtta, mis on seni tehtud Euroopa Liidu rahaga, siis jõuame väga kiiresti 40protsendise maksukoormuseni.

Kõike ei saa! Ei saa toimivat ühtluskooli, head sotsiaalsüsteemi, kulukat ettevõtluse arendamise süsteemi – ja 35protsendist maksukoormust. Ükski riik ei ole seda suutnud.

Saite presidendiks viisil, nagu vabas Eestis pole varem presidendiks saadud. Pahameelt oli palju. Ometi pole teist saanud portselankuju kaminasimsil. Kuivõrd on see olnud teadlik valik kujundada oma ajaloolist rolli? Ma ei taha siin Kadriorus viis aastat lihtsalt niisama istuda. Võib-olla on kõige täpsem sõnastada seda ühiskonna konsultandi rollina. Kui ma näen kusagil murekohti, siis ma tulen ja küsin: hei, sõbrad, kas me oleme midagi maha maganud?

Ikkagi, presidendil on Eestis võimu vähe. Öelge ausalt, kas Teil Kadriorus natuke igav ei ole? Ma olen töötanud 12 aastat Euroopa Liidu institutsioonides. Olen harjunud sellega, et peab väga kaua rääkima ja selgitama, enne kui sõnadel on reaalne mõju ja tulevad muutused ja otsused. Aga ma olen näinud, et nad tulevad. Ma olen kannatlik selgitama, aga ma ei loobu küsimast.

Olete vaba Eesti majanduslikult kõige paremini kindlustatud president. Palun sõnastage see põhimõte, mille järgi ise teete majanduslikke otsuseid. Ma olen suure säästmiskalduvusega inimene ja sellest on tekkinud minu materiaalne vabadus. Olen tahtnud, et minu kulutamispoliitika tagaks mulle võimalikult pikaajalise vabaduse. Ma ei ole muutnud oma tarbimisharjumusi selle pärast, et ma töötasin 12 aastat Euroopa Liidus. Mul on palju lapsi, ma pean mõtlema sellele, et saaksin aidata ka neid.

Kinnisvara on tüüpiline pikaajaline investeering, mis pealegi meie piirkonnas on olnud väga hea tootlusega. Intresse ei maksta praegu kuskil hästi; võlakiri on hea lihtne instrument, mille pärast ei pea liiga palju pead vaevama, kaotuserisk on ka suhteliselt väike. Ettevõtluses olen ma passiivne ja väikese osalusega investor. Mõtlen alati sellele, et minu teenitud ressurss aitaks ka minu järglasi – et nemad oleksid oma valikutes nii vabad, kui see on vähegi võimalik. Ma olen alati teinud tööd selleks, et endale oma lapsi lubada.

Kui Eesti ajakirjandus kirjutas, et te saate Euroopa kontrollikojast ligi 12 000eurost üleminekutoetust, siis te ei kommenteerinud seda poole sõnagagi. Miks? Sest see on avalik info. See on Euroopa Liidu reeglitest tulenev tasu. Sellepärast oligi õige, et seda kommenteeris Euroopa kontrollikoja pressiosakond.

Mis nõu annaksite noortele investoritele, kelle silmis kiirgab rikkakssaamise tuluke? Ei olegi ainult noored! Investeerimisteadmiste vastu on tekkinud huvi ka paljudel keskealistel inimestel, ka vanematel. Paljudel inimestel on säästud ja hoiusega ei ole võimalik teenida mitte mingisugust intressi. Soovitus? Ärge kunagi võtke riske, mida te ei suuda taluda. Ärge kunagi investeerige raha, mida te ei saa kaotada.

Mina olen näiteks väga väikese riskitaluvusega investor. Inimene peab ise enda ees aus olema. Mitte kunagi ei tohi minna tootlust taga ajama endale aru andmata, missugused on kaasnevad riskid. Osake ära tunda püramiidskeeme, osake ära tunda skeeme, millel ei saa olla pikka elu. Ärge olge kärsitud. See võib võtta aastaid, enne kui investeeringutest on tulu tunda.

Mida soovitaksite õppida noortel inimestel, kes tahavad edukad olla, eelkõige ehk isegi majanduslikult? Ärge palun valige kerget matemaatikaeksamit gümnaasiumi lõpueksamiks. Kui jätate matemaatika kõrvale liiga vara, siis välistate enda jaoks pooled elukutsed. Sellele rongile on raske uuesti ronida. Humanitaarpööret jõuab alati sooritada, aga reaalpööre on keeruline, kui olete juba sellelt rongilt maha astunud.

Teiseks: see, mida me saame noortele õpetada, on eelkõige oskus õppida ja mõista. Me ei tea, mida on neil viie, kümne, viieteistkümne aasta pärast tööturul vaja.

Intervjuu on tehtud neljapäeval, 6. aprillil (toim).

EESMÄRGID

Tootlikkus ei jõua sihini

MÄRT BELKIN
mart.belkin@aripaev.ee

Eesti tootlikkus ega erasektori investeeringute maht ei jõua 2020. aastaks riigi soovitud sihini.

Kaubandus-tööstuskoja poliitikakujundamis- ja õigusosakonna juhataja Marko Udras nentis, et neid eesmärke oleks riigil väga keeruline täita.

Üldiselt on riik neli aastat tagasi seatud eesmärkidega aga rahul. Näiteks ulatub 20–64aastaste tööhõive juba praegu üle 2020. aasta sihi ehk 70 protsendi. Probleem on aga eesmärgiga tõsta 2020. aastaks tööjõu tootlikkus 80 protsendile ELi keskmisest. Tunamullu oli näitaja Eurostati andmetel vaid 71,1 protsenti.

Riik põhjendab madalat tootlikkust kiire palgakasvuga, mis on vähendanud ettevõtete kasumeid. Samuti pole tagasihoidlik nõudlus motiveerinud investeeringuid tegema.

Liialt optimistliku sihi seadis riik ka erasektori teadus- ja arenduskulutustele, 2020. aastaks pidanuks need ulatuma 2 protsendini SKPst. Eesmärke paika pannes lähtus majandusministeerium 2011. aasta tasemest, mil näitaja oli põlevkivisektori investeeringute tõttu 1,52% SKPst. Praegu on näitaja aga langenud 0,69% tasemele.

Kui ettevõtetel puudub tulevikuks kindlustunne, ei ole abi ka sellest, et riik plaanib ellu viia mõnd meedet investeeringute soodustamiseks.

▲ **kaubandus-tööstuskoja poliitikakujundamis- ja õigusosakonna juhataja Marko Udras.**
FOTO: RAUL MEE

Udras märkis, et sihti ilmselt ei saavutata, kuna pole tõenäoline, et ettevõtete teadusarendusinvesteeringud järgmise paari aasta jooksul kahekordistuks. "Seda eesmärki on võimalik lühiajaliselt täita näiteks juhul, kui mõni üksik ettevõte teeb suuri investeeringuid. Näiteks 5–7 aastat tagasi oli lühiajalist kasvu näha tänu õlitööstuse investeeringutele," tõi ta välja.

Samas märkis ministeerium, et 2015. aastal investeeringute osakaalu vähenemine peatus ning ulatus kõrgemale kahe varasema aasta tasemest. Veidi tuge loodab riik erasektori investeeringutele pakkuda ka toetusskeemidega, nagu ettevõtte arenguplaani meede.

Kuidas asja parandada?

"Ettevõtted ootavad riigilt, et meie ettevõtluskeskkond, sealhulgas maksukeskkond, oleks stabiilne," ütles Udras. Kui riik kehtestab pidevalt uusi makse ning maksuseaduseid muudetakse väga kiiresti, ei ole ettevõtetel motivatsiooni teha Eestisse investeeringuid, märkis ta. "Kui ettevõtetel puudub tulevikuks kindlustunne, ei ole abi ka sellest, et riik plaanib ellu viia mõnd meedet investeeringute soodustamiseks," ütles Udras.

Udras märkis, et ehkki tagantjärele vaadates on riik teatud eesmärkide seadmisel olnud väga optimistlik, on tulevikku suunatud plaanide tegemine vajalik. "On aga oluline, et riigi tegevus ei piirduks eesmärkide seadmisega, vaid sellele järgneksid ka konkreetsed tegevused, mis aitavad lõppeesmärki saavutada," rääkis ta.

AHK Deutsch-Baltische Handelskammer in Estland, Lettland, Litauen
Saksa-Balti Kaubanduskoda Eestis, Lätis, Leedus

Ootame kõiki osalema
Saksa-Balti Kaubanduskoja (AHK) seminaridele

18.04. Müük internetis – lihtne võimalus vallutada Saksa turg?
09.05. Ehitamine Saksamaal - planeerimisest läbiviimiseni
31.05. Mida peaks teadma ettevõtte alustamisest Saksamaal?
20.09. Edukas esinemine välismessidel
17.10. Turundus, PR ja sotsiaalmeedia Saksamaal
07.11. Finantsaruandlus ja ettevõtte asutamine Saksamaal

Info ja registreerimine
kerttu.taidre@ahk-balt.org
tel 6276947, www.ahk-balt.org/ee

LADUKS

www.laduks.ee
TÖÖSTUSUKSED
TULETÕKKEUKSED
LAADIMISSEADMED
MÜÜK | PAIGALDUS | HOOLDUS
5 AASTAT EDUKAID PROJEKTE
tel 6 803 505 mob 56 505 898 info@laduks.ee

toimetaja Kadri Põlendik
tel 667 0111
toimetajad@aripaev.ee

TÖÖAEG

Öötöös peitub hulk terviseohte

Tänapäeva kiire ja stressirohke elutempo on lühendanud inimeste uneaega. On leitud, et 35% täiskasvanutest magab alla 6 tunni, teismelised magavad aga peaaegu 1,5 tundi vähem kui nende eakaaslased sada aastat tagasi.

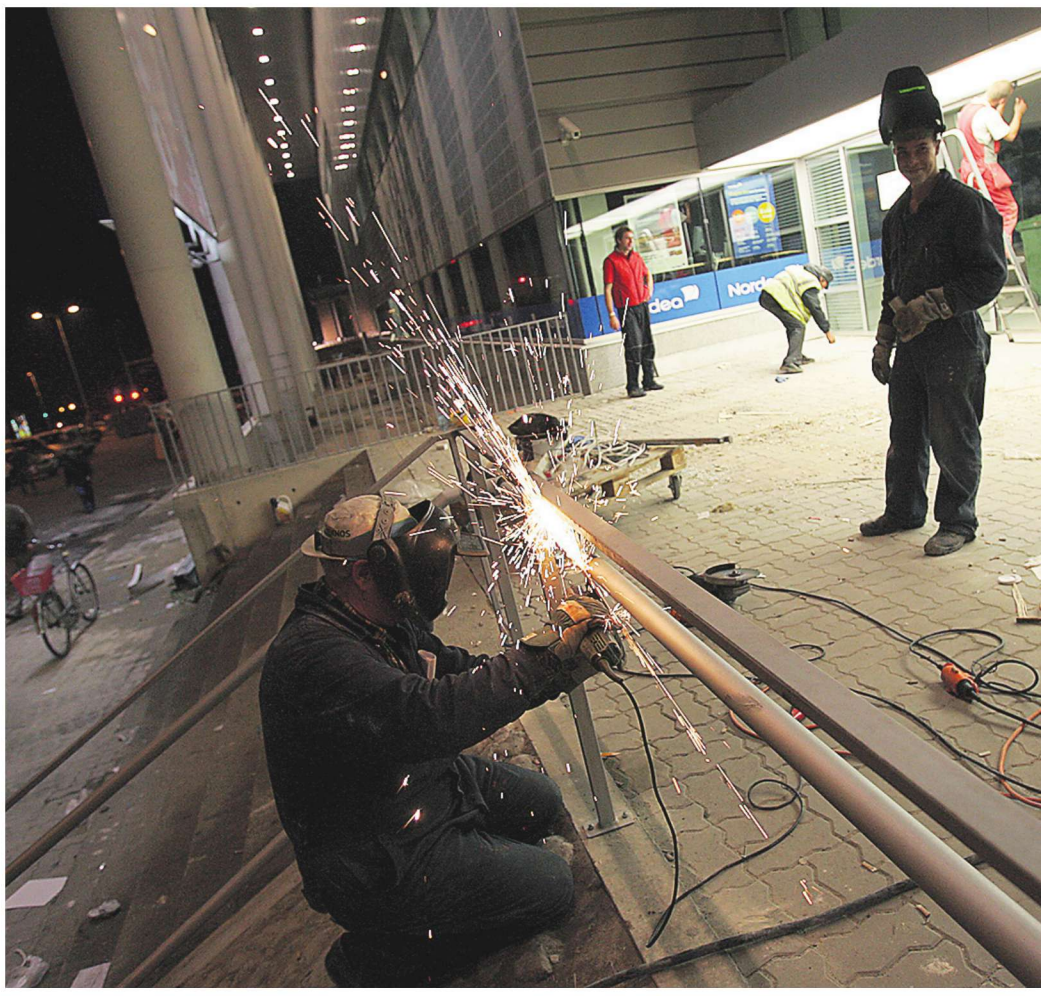

ERVE SÕÕRU
unearst ja unemeditsiini ekspert

Kiirel ajal tundub uni puhas ajaraiskamine, kuigi uni on organismile sama vajalik nagu toit ja õhk. Unehäired ja vähesest magamisest tulenev väsimus ei ole ainult liiklus- ja tööõnnetuste sage põhjus, vaid rikub tervikuna organismi tasakaalu ja soodustab paljude levinud tervisehäirete kujunemist – ülekaal, suhkruhaigus, südame isheemiatõbi, kõrgvererõhktõbi.

On leitud, et liiga palju magamist ja liiga palju ärkvelolekut mõjutavad tervist ühtviisi halvasti. Une ja ärkveloleku rütm on bioloogiliste rütmidega tihedalt seotud ning viimased mõjutavad inimese käitumist.

Unerütm määrab parima tööaja

Inimeste sisemist rütmi nimetatakse tsirkadiaanrütmiks, mille järgi toimib ka ainevahetus, mis põhjustab kehatemperatuuri kõikumise. Hommikuinimestel on madalaim kehatemperatuur öösel kella nelja paiku, õhtuinimestel aga hommikutundidel.

Inimeste une ja ärkveloleku rütm ning sellega tihedalt seotud puhke- ja aktiivsuperioodi rütm määrab, kas inimese produktiivsem tööaeg on hommikul või õhtul. Paremate töötulemuste saavutamiseks oleks hea teada, millist tüüpi inimesega on tegemist. Liiga varase ärkamisega ei jõua organismi ärkamiseks vajalikud hormoonid saavutada vajalikku taset ja inimene ei ole tööl efektiivne.

On leitud, et inimene võib olla võimeline teatud määral kohanema ja omaks võtma organismile loomuvastase rütmi, kuid häid töötulemusi see kaasa ei too. Inimese une- ja ärkvelolekurütm on väga keeruline mehhanism, mida ei tohi pidevalt muuta.

Tööandja peab pidama öötöö arvestust

Töölepingu seaduse järgi on ööaeg kell 22.00–6.00. Öötöö tasustatakse 1,25kordse töötasu või poolte kokkuleppel tasustatud vaba ajaga. Tasu öötöö eest võib sisalduda töötasus, kuid see peab olema töölepingus kirjas ning see tasu ei saa sisalduda töötasu alammääras.

Öötöötaja on seaduse järgi töötaja, kes töötab ööajal vähemalt kolm tundi oma igapäevasest tööajast või vähemalt kolmandiku oma iga-aastasest tööajast.

Tööandja peab pidama tööaja arvestust ja eraldi öötöö arvestust, et jälgida pidevalt, kas tema töötaja võib muutuda seaduse mõistes öötöötajaks.

Tööandja on kohustatud töötervishoiu ja tööohutuse seaduse alusel korraldama tervisekontrolli öötöötajatele nii enne öötööle asumist kui ka regulaarsete vaheaegade järel töötamise ajal ja kandma sellega seotud kulud. Töötaja, kellest saab öötöötaja alles aastase arvestuse alusel kolmandiku tööaja täitumisel, tuleb tervisekontrolli saata veel enne öötöötaja staatuse saamist.

Vahetustega ja öösel töötajale on esimene soovitus tagada organismile vajalik uneaeg. Vahetustega töö korral kujuneb välja oma töö-, puhke- ja uneajarütm. Öötööajaga ja vahetustega tööajaga töötajatel väheneb sageli sügava une osakaal, mistõttu tekib ja kumuleerub väsimus. Kui vahetustega töö on kestnud aastaid ja inimene tunneb, et ta ei puhka enam nii hästi välja kui varem, on see märguanne, et organism ei suuda enam ebaregulaarse puhkamise ajaga toime tulla.

Päevaajal lühem uni

Vahetustega tööst tingitud unehäire tekib siis, kui töögraafik hõlmab tavapäraseid unetunde. Näiteks töötamine ajal, kui sisemine kell valmistab inimest ette uinuma, ja püüd uinuda siis, kui sisemine kell seda ette ei näe – see põhjustab stressi. Vahetustega tööst tingitud unehäire diagnoositakse juhul, kui unetus või unisus on tekkinud sellest ebakõlast, püsib vähemalt kuu aega ning põhjustab probleeme tööl ja sotsiaalsete rollide täitmisel. On leitud, et öötööl töötajad magavad päevaajal keskmiselt kaks tundi vähem.

> **Tööandja peab pidama tööaja arvestust ja eraldi öötöö arvestust, et jälgida, kas tema töötaja võib muutuda seaduse mõistes öötöötajaks.**

Kui sisemine kell ei ole vahetustega tööga kohanenud, on peaaegu võimatu vajalikku uneaega korvata. Probleem on tugevam neil töötajatel, kelle vahetused hõlmavad hilisõhtut ja ööd võrreldes nendega, kes töötavad ajavahemikul pärastlõunast õhtuni.

Väiksem on probleem neil, kel õnnestub oma sisemine kell töögraafikuga kohandada.

Siiski pöördub enamik puhkepäevadel oma tavapärase unegraafiku juurde tagasi. Päikese käes olemine kiirendab normaalse ööpäevarütmi taastumist. Juba

10
protsendil öötööl ja vahetustega tööl käivatel inimestel esineb unehäireid.

PANE TÄHELE

Töötervishoiu ja -ohutuse käsiraamat

Artikkel ilmus täismahus Äripäeva töötervishoiu ja -ohutuse käsiraamatus. **Käsiraamatust** leiab juhiseid ja soovitusi, mis aitavad ettevõttes lahendada töötervishoiu ja -ohutuse küsimusi. **Raamatus** käsitletakse tervisekontrolli, töötajate juhendamise, riskianalüüsi, töökeskkonna ohutegurite, tööõnnetuste ja terviseedenduse valdkonda. Samuti on toodud näiteid juhtumitest ja probleemidest, millega ettevõtjad tööinspektsiooni pöörduvad või tööinspektorid ettevõtteid kontrollides kokku puutuvad. Loe lähemalt: kasiraamat.ee/et/tootervishoid-ja-ohutus.

Mida saate aastalitsentsi eest?
Ligipääsu igal kuul uuenevale e-käsiraamatule; võimaluse kasutada e-nõuandekeskust, paberväljaande; paberväljaande täiendusi iga kolme kuu järel ning e-uudiskirja Õigusuudised kümme korda aastas.

LOGISTIKA

Neljarajalise tee asemel säästuvariant

Idavirulasi rõõmustas 2009. aastal teade, et lähema kümne aasta jooksul rajatakse Jõhvi ja Narva vahele neljarajaline kahetasandiliste ristmikega maantee. Nüüd aga projekteerib maanteeamet Jõhvi ja Narva vahele 2 + 1 maanteed.

Põhjarannik kirjutas, et Jõhvi–Narva lõigu arendus on kavandatud aastateks 2023–2027. Jõhvi–Sillamäe ja Sillamäe–Narva projekt peaksid valmima aastatel 2018–2019. Maanteeameti planeeringute osakonna juhataja Andres Urmi sõnul peaks 2 + 1 sõidurajaga maantee vähendama raskete tagajärgedega liiklusõnnetuste arvu, näiteks Rootsis vähenes maanteede ümberehitamisel 2 + 1 teedeks liiklusõnnetustes hukkunute arv umbes 80 protsenti.

Esimesed 2 + 1 sõidurajaga maanteed ehitatakse Tallinna–Tartu–Võru–Luhamaa maanteel ja Tallinna–Pärnu–Ikla maanteel. Tallinna ja Pärnu vahel ehitatakse üheksa kilomeetri pikkune lõik ümber nii, et sellel hakkab olema kuus vaheldumisi paiknevat möödasõidulõiku pikkusega 900–1527 meetrit.

ÄRIPÄEV.EE

Enne reisi tuleb välja puhata

Üldiselt soovitatakse enne reisi välja puhata ja vältida stressirohkeid olukordi.

Reisi vältel peaks ühele halvasti magatud ööle järgnema "korraliku unega" öö. Istuvas asendis magamine autos või lennukis ei taga ärgates puhanud enesetunnet.

Reisielamustega kaasnevad positiivsed emotsioonid samuti väsitavad ja seetõttu vajab inimene sageli puhkusel olles pikemat uneaega kui tavaelus.

Tasub varuda aega ka puhkusest puhkamiseks ehk puhkuselt naastes on väljapuhkamise ja tasakaalu leidmise aeg oluline.

Jet lag'i ehk ajavööndivahetuse väsimuse häiret iseloomustavad insomnia või päevane liigunisus, mis tekib reisimisel enam kui kahe ajavööndi vahel. Ajavööndi ületamisega läheb keha bioloogiline kell konflikti ajamuutustega. Mida kaugemal asub reisisihtpunkt, seda suurem on konflikt. Tavaliselt sümptomid kaovad 1–2 nädala jooksul.

Enne pikka lennureisi soovitatakse magada korralikult ja vältida stressirohkeid olukordi. Lennureisi vältel tasub tarbida vett ja vältida alkohoolseid jooke. Pikaajaline ühes asendis istumine halvendab vereringet, mistõttu soovitatakse aegajalt kõndida lennuki pingiridade vahel. Tukastamisel kasuta kaelapatja, et pea asend oleks parem. Vähene magamine tekitab külmatunde, mistõttu tuleks katta ennast magamise ajal teki või pleediga. Unerohtu ei soovitata lennureisi ajal tarvitada, sest see ei aita pikendada väljapuhkamiseks vajaliku sügava une osakaalu.

◀Öösel töötajad peaksid viimastel tundidel vältima kohvi joomist ning magama tuleks minna kohe pärast kojujõudmist. FOTO: ANDRAS KRALLA

3–5 päeva järjest kestev ebapiisav uni põhjustab unisust.

Öötöö järel väldi eredat valgust

Öötööga seonduvaid unehäireid esineb 10% öötööl ja vahetustega tööl käivate inimeste seas. Uneprobleemid võivad süvendada teisi vahetustega tööga seotud muresid, nagu kõhuvaevused ja seedehäired, meeleolu- ja mäluhäired, kõrge vererõhk ja südamehaigused. Häiritud võib olla ka sotsiaalsete rollide täitmine. Unehäirete ja segipaisatud ööpäevarütmide põhjustatud unisuse tõttu on ärksus vähenenud ning juhtub sagedamini töö- ja liiklusõnnetusi. Ravimite ja alkoholi sagedasel tarvitamisel uinumise kergendamiseks võib välja kujuneda sõltuvus.

Kui vahetustega töö on pikaajaline, võiks vähendada vahetuse muutumise sagedust ning muuta vahetusi ajalise nihkega ettepoole. Tööandja peab võimaldama töötajal korrapäraselt puhata, pakkuma treeningupause, tagama tervisliku eine ning tööala korraliku valgustatuse. Töötaja ise peaks vältima tööajal süsivesikurikka toidu ja kofeiini sisaldavate jookide tarvitamist ning kandma teel töölt koju tumedaid prille. Magama tuleks minna kohe pärast kojujõudmist.

Mõnele sobib uneaja korvamiseks alguses pikema kestusega uni ja pärast lisaks üks lühem uinak. Öisest vahetusest tulnu und ei tohi katkestada. Magamistuba peab olema pime, segava müra blokeerimiseks on soovitatav kasutada kõrvaklappe või muid viise müra summutamiseks. Kui kodus vaevab unetus ja tööajal uni ning selline olukord püsib pikemat aega, tuleks unespetsialistilt nõu küsida.

Üldiselt soovitatakse öötöötajatele ereda valguse vältimist kulgemisel töölt koju, sest valgus mõjutab tsirkadiaanrütmi. Eredat valgust soovitatakse öövalve esimeses pooles, seda arvatakse vähem mõjuvat tsirkadiaanrütmile. Soovitatakse profülaktilisi uinakuid, kui see on võimalik, ka öövalve ajal ja enne seda, et tagada ärkvelolekut. Väike kogus kofeiini parandab samuti ärkvelolekut öövahetuses.

INFLATSIOON

Märts kulges hinnatõusu tähe all

Tarbijahinnaindeksi muutus oli märtsis võrreldes veebruariga 0,3% ja võrreldes eelmise aasta märtsiga 2,8%, teatas statistikaamet. Kaubad olid eelmise aasta märtsiga võrreldes 3,2% ja teenused 2,1% kallimad.

Eelmise aasta märtsiga võrreldes mõjutas tarbijahinnaindeksit enim mootorikütuse hinna tõus. Aastataguse ajaga võrreldes oli diislikütus 19% ja bensiin 18,5% kallim. Peaaegu sama suur mõju indeksile oli ka toidu ja mittealkohoolsete jookide 4% kallinemisel. Toidukaupadest on aastaga enim kallinenud kartul (25%), värske kala (24%) ja suhkur (20%).

19%

kallim kui aasta tagasi oli märtsis diislikütus, bensiin on kallinenud 18,5%.

Veebruariga võrreldes oli märtsis tarbijahinnaindeksi suurim mõjutaja toidu ja mittealkohoolsete jookide 1% kallinemine, millest üle poole andsid köögivilja 3,4% ja puuvilja 3,3% hinnatõus.

Swedbanki vanemökonomist Liis Elmik ütles, et hinnade kasv oli märtsis ootuspärane. "Inflatsioon oli märtsis veidi tagasihoidlikum kui veebruaris. Selle põhjuseks on nafta hinna kõrgem võrdlusbaas aasta varem," selgitas ta.

Keskmine tarbijakorv oli märtsis 2,8% kallim kui aasta tagasi.

"Hinnatõus ulatub meie prognoosi järgi Eestis sel aastal üle 3%, seda tänu toorainete kallinemisele ja aktsiisimaksude tõusule," ütles Elmik. "Keskmise netopalga kasv peaks samas ulatuma üle 6% ehk hoolimata hindade tõusust jätkub palgasaajate ostujõu kasv."

ÄRIPÄEV.EE

INVESTEERING

Rootsi napsas Amazoni keskuse Soome eest endale

Maailma ühe kõige kiiremini kasvava pilveteenuste ettevõtte Amazon Web Services otsus teha Stockholmist oma Põhjala keskus tekitas soomlastes kohe küsimuse – milles meie halvemad oleme, et sellised investeeringud Rootsi lähevad.

SIRJE RANK
sirje.rank@aripaev.ee

Äripäev

Amazon Web Services (AWS) teatas eelmisel nädalal, et teeb Rootsist ühe oma suure andmekeskuspiirkonna. See tähendab kolme andmekeskuse rajamist – Västerasi, Eskilstunasse ja Katrineholmi, mis oleksid valmis juba tuleval aastal. Perspektiivis võib see tähendada miljarditesse dollaritesse ulatuvaid investeeringuid.

Soomes kratsitakse kukalt – paljud tingimused on sarnased, aga Rootsi tegi jälle Soomele ära, kirjutas Kauppalehti. Soomes on samuti stabiilne ja turvaline investeerimiskeskkond ja vajalike oskustega tööjõud. On olemas ka vilgas *start-up*-kogukond, mida AWSi tegevjuht Andy Jassy Rootsi kasuks otsustamisel esile tõstis.

"Meil on Põhjalas kaua aega palju kliente olnud. *Start-up*-sektor on tulikuum alates Mojangist, mis kasutab meid oma "Minecrafti" jaoks, Supercell oma "Clash of Clans'iga" ja firmad, nagu Bambora ja Quinyx, mis on kogu oma tegevuse meie platvormile rajanud," kommenteeris Jassy otsuse tagamaid Rootsi majanduslehele Dagens Industri. Izettle, King, Mojang ja Supercell on kõik AWSi kliendid, samuti suurettevõtted Ikea, Nokia, Scania, Telenor.

Investor tahab taastuvenergiat

Jassy rääkis, et investeerimisotsus oli eelkõige vastutulek klientide soovidele, et infrastruktuur oleks lõppkasutaja lähedal, tehnoloogia hästi kiire ning andmed kohalikult ladustatud. Investeeringu suurust ta ei avaldanud. Ütles ainult, et see on suur ja suur ka personali mõttes. Perspektiivis võib see tähendada miljardeid dollareid.

▲ **Amazon Web Services teatas eelmisel nädalal, et Põhjala andmekeskuspiirkond tuleb Rootsi.** FOTO: SCANPIX/REUTERS

Kauppalehti usutluses ütleb AWSi Põhjamaade regiooni juht Darren Mowry, et lisaks klientide vajadustele mõjutasid otsust oskustööjõu olemasolu, taastuvenergia kättesaadavus ja maksustamine.

AWD eesmärk on muutuda täielikult taastuvenergiat kasutavaks ettevõtteks. Rootsi energiapaletis on taastuvenergia osakaal 52–53%, Soomes veidi alla 40%.

Ja veel – aasta alguses langetas Rootsi valitsus andmekeskuste elektrimaksu. See on nüüd madalam kui Soomes ja Taanis. Maksu langetamine tähendab näiteks Facebookile, mis viis aastat tagasi Rootsis andmekeskuse avas, aastas 11 miljonit eurot kokkuhoidu.

Teadlik panustamine

Rootsi majandus- ja innovatsiooniminister Mikael Damberg oli AWSi otsusega väga rahul.

"See on Rootsi jaoks suur asi," ütles ta Dagens Industrile. "See on üks viis, kuidas Rootsist saaks digialal üks juhtriike. Et Amazon nii suure investeeringu just siia teeb, näitab, et oleme konkurentsivõimelised."

Rootsi on seda ala ka teadlikult edendanud. "Oleme koos Business Swedeniga andmekeskustest prioriteedi teinud. Oleme võtnud eesmärgi sellel alal eriliselt tublid olla. Ja kehtestanud konkurentsivõimelised maksutingimused," rääkis minister.

Ministri sõnul on sellest kõigest huvi Rootsi vastu veelgi kasvanud ning perspektiivis võib andmeladudest saada Rootsi majandusele uus põhitegevusala.

"Meil on stabiilne energiasüsteem ja suur taastuvenergia osakaal, selles ei löö meid ükski riiik," loetles ta Rootsi eeliseid. "Samuti oleme digitaliseeritud riik, millel on hea lairiba infrastruktuur ja põnev *start-up*-sektor koos traditsioonilise tööstusega, mis vajab head digitaalset infrastruktuuri."

See on alles algus

Kauppalehtile ütles Darren Mowry, et ka Soome võib tulevikus sellise investeeringu saada, kui klientide vajadused seda nõuavad. "See ei ole laienemise lõpp, vaid laienemise algus Põhjamaades."

Sama lootust andis Jassy. "Praegu on meil maailmas 16 asukohta, kuhu oleme ehitanud mitme andmekeskusega piirkonna, nagu me praegu Rootsis teeme. Kuid ma usun, et tulevikus on selline infrastruktuur kõigis arenenud riikides. Sõltub sellest, kui kiiresti me suudame ehitada. Paari aasta pärast võime sarnase lahenduse ehitada ka teistes Põhjala riikides ja ma ei välista ka ühes riigis mitut piirkonda."

Jassy on veendunud, et andmete hulk üha kasvab ja nii ka nõudlus ladustamise järele. Oluline märksõna siin on asjade internet ja selle areng.

Soome ja Rootsi jätkavad maavõistlust ka elektriautode tootja Tesla hiigelsuure akutehase pärast. Soome ei ole erilisi soodustusi kavandanud. Nii väljendatakse Kauppalehtis kartust, et ka siin võib Soome Rootsile alla jääda.

MANNLINES
Regulaarsed ro-ro-, saematerjali-, konteiner- ja projektveod
INGLISMAA, BENELUXI, PRANTSUSMAA, SAKSAMAA IMPORT-EKSPORT
ROTTERDAM – TALLINN V.V. KONTEINERLIIN

- Saematerjali transport Inglismaale, Hollandisse, Belgiasse
- Metsa-,ehitus- ja raskeveomasinate meretransport
- Ülemaailmne ro-ro-lüli läbi Bremerhaveni sadama Eestisse, Venemaale
- Inglismaa–Eesti kaubaveo transiitaeg kolm päeva
- Uksest ukseni transport

Broneerimine ja lisainfo:
Mann Lines OÜ
tel 679 1450
faks 679 1455
Rae põik 10
76806, Paldiski
mannlines@mannlines.ee
www.mannlines.com

NAFTAFIRMA

Venezuela kontsern kaalub Rosneftilt abi palumist

Nafta madal hind ja Venezuela valitsuskriis olid investorid juba murelikuks teinud, kuid Venezuela riiklik naftakontsern PDVSA maksis neile sel nädalal aegunud võlad korralikult välja, kirjutas Handelsblatt.

Investorid hingasid kergendatult, kui Venezuela riigifirma PDVSA oma võlakirjad investoritega ära klaaris. Börsil läksid nüüd hinda ka kontserni 2024. ja 2037. aasta võlakirjad, mille puhul teatas kontsern, et maksis seal samuti intressid investoritele juba välja.

Madala nafta hinna tõttu sattus PDVSA raskustesse. Praegu on kontsernil Reutersi andmetel 34 miljardi dollari eest võlgu ja kohustusi.

Kõigest sellest peab naftakontsern sel aastal ligi 3 ja järgmisel aastal ligi 5 miljardit dollarit tagasi maksma.

Läbirääkimised juba käivad

Asjaga kursis olevat isikud teatasid, et PDVSA peab juba läbirääkimisi Vene naftakontserni Rosneftiga, teemaks võimalik finantsabi.

Lisaks uurib Venezuela keskpank Saksa meedia teatel võimalust USA investeerimisfondilt Fintech Advisorylt ligi 500 miljoni dollari suurune rahasüst saada.

PDVSA on 1976. aastal rajatud Venezuela naftakontsern ning riigi üks olulisemaid tööandjaid. Möödunud aasta sügisel teatas kontsern, et tema rahaline seis on nii halb, et kaalutakse isegi pankrotti.

ÄRIPÄEV.EE

MAJANDUSARENG

Nobelist: valeuudised mõjutavad majandust

PILLE IVASK
kaasautor

Yale'i Ülikooli majandusprofessor ning Nobeli majanduspreemia laureaat Robert Shiller leiab, et robotid ja tehisintellekt võivad kaasa tuua majanduse stagneerumise, lisaks võivad valeuudised majanduse käekäigule tulevikus üha enam mõju avaldada.

Shiller pidas kõne teemal "Looline majandus" ("Narrative economics"), mis, nagu Shiller ise ütleb, tähendab seda, et just sõnal on jõud muuta majandust ja seda, kuidas inimesed oma rahalist käekäiku tajuvad. Majanduslikud muudatused tulenevad sellest, et mingid lood lähevad liikvele, ütleb Shiller.

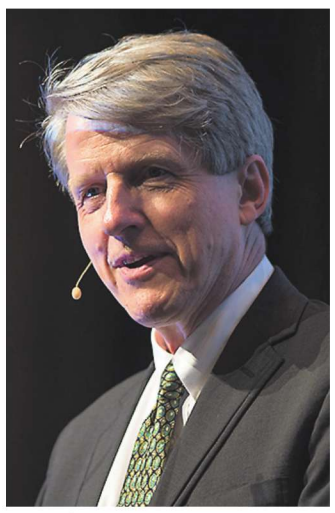

Yale'i Ülikooli majandusprofessor Robert Shiller. FOTO: EPA

Narratiivi loojad

Nii tõi Shiller näite, et tema hinnangul oli 1920. aasta suur depressioon põhjustatud sellest, et inimeste kõrvu jõudsid lood niiöelda kasumiteenijatest, kes vihastasid inimesed välja ja järgnenud boikoti tulemusena kukkus ka majandus.

Viimase aja näitena tõi Shiller aga välja Donald Trumpi ning valeuudiste temaatika. Ta märkis, et tulevikus võib valeuudistel olla väga suur roll majanduse käekäigus. "Trump on narratiivi loomisel geenius," ütles Shiller ja lisas, et sealjuures ei pea Trumpi jutt sugugi tõsi olema, et liikvele minna ning meedia kaudu üle kogu maailma levida.

Näiteks ütles Trump oma kampaaniakõnedes, et Mehhiko saadab USAsse kriminaale ja vägistajaid, samas kui uuringute põhjal on selge, et sisserändajate puhul on kuritegevus vähem tõenäoline.

Sealjuures märkis Shiller, et väga raske on tulla välja vastuargumentidega ja Trump teab seda väga hästi. "Ma ei usu, et Trump tõest eriti hoolib, pigem huvitab teda see, missuguse vastuse ta enda väljaütlemistele saab," leidis Shiller.

Tehisintellekt ei rõõmusta

Lisaks andis Shiller intervjuu selle kohta, mida võiksime oodata tulevikult, vahendas MarketWatch. Shiller märkis, et tema näeb üha suurenevat automatiseerumist probleemina, samuti ei valmista talle erilist heameelt tehisintellekti pealetung. Teadlase hinnangul võib nende suurenev kasutuselevõtt olla kahjulik maailmamajanduse arengule.

"Tehisintellekt on väga keeruline. Need, kes praegu üles kasvavad, ei või kindlad olla, et on valinud õige eriala," ütles Shiller ja märkis, et lõppkokkuvõttes võib seesugune teadmatus viia stagneerumiseni.

Ta märkis, et ega ta isegi kõigile nendele muutustele immuunne ole – näiteks võivad tema Yale'i Ülikooli videoloengud muutuda kõigile huvilistele tasuta vaatamiseks. "Kui sa saad neid tasuta vaadata, siis mis on loengus kohal käimise lisaväärtus?" küsis ta.

Robotitest ning tehisintellektist ja muud tüüpi uenduslikest tehnoloogiatest on räägitud aastaid, ent see teema on pigem jäänud siiski kaugeks. Nüüd, mil üha enam räägitakse näiteks isesõitvatest autodest, muutuvad need teemad inimestele lähedasemaks. Nii on Microsofti asutaja Bill Gates öelnud, et tulevikus peaksid robotid hakkama makse maksma. See on tippjuhtide seas põhjustanud elava diskussiooni. ABB juht Ulrick Spiesshofer ütles, et see on rumal mõte, sest robotid aitavad luua töökohti ja mitmekesistavad majandust.

Uuendused ei tule kiiresti

Hiljutisest uuringust selgub, et iga tööstusrobot suudab üle võtta kuus töökohta – see tähendab, et töö kaotaksid miljonid inimesed. Seda kõike üksnes järgmise kümne aasta jooksul.

Shiller märkis, et üha enam kipub inimestele jääma tunne, et kõik need muudatused toimuvad väga kiiresti. Samas ei pruugi tema hinnangul muudatused nii ladusalt minna. Ta tuletas meelde ludiide, kes 19. sajandil tehnoloogilise arengu vastu mässasid. Ludiidid lõhkusid masinaid, kuna nad kartsid, et kaotavad nende pärast tulevikus töö ja sissetuleku. Samas tuletas Shiller meelde, et masinalõhkujate kartused olid asjata ning tegelikult ei toonud tehnoloogia areng kaasa massilist tööpuudust. "See võiks pigem olla 23. sajandi probleem," prognoosib Shiller.

Robert Shiller on üks kolmest ameeriklasest, kes võitis 2013. aastal Nobeli majanduspreemia. Shilleri uurimisvaldkonnad on turumoonutused, aktsiate hind ja selle kõikumine.

EHITUS

Merko osa Läti 100 miljoni projektis ei ole veel selge

Veel pole selge, kui palju teenib Lätti 100 miljonit eurot maksva kaubanduskeskuse ehitamisest Merko Ehitus, kuna osa töödest teeb Leedu firma Mitnija.

"Ehituslepingu sõlmis SIA Merks, kes on ehituse peatöövõtja ning tellija ees kogu lepingu mahu ehk 100 miljoni euro eest vastutav," ütles Merko Ehituse kommunikatsioonijuht Merit Kullasepp. Detailse finantsinfo avaldab firma esimese kvartali aruandes.

Algselt teatas projekti partnerina kaasatud Mitnija, et lepingu kogumaksumus on 100,2 miljonit eurot ning Mitnija osa 50,1 miljonit eurot. Hiljem täpsustas Leedu suurkontsernile MG Baltic kuuluv firma enda teadet ning märkis saadavat tulu välja toomata, et firma osalus projektist on 50%.

252

miljonit eurot oli eelmisel aastal Merko Ehituse müügitulu. Puhaskasum oli 6,1 miljonit eurot.

Riiga Maskavase tänavale rajatava Akropole kaubanduskeskuse tellija on Leedu firma Akropolis Group, millega Mitnijal on pikaajaline koostöö. Varem on ehitusfirma Akropolisele rajanud kaubakeskuse Kaunases ja Klaipedas ja büroohoone Vilniuses.

Merko Ehitus teatas reedel, et kontserni kuuluv Läti firma SIA Merks sõlmis lepingu SIA M257ga Riia Akropole multifunktsionaalse keskuse ehitamiseks. Peatöövõtja SIA Merks on otsustanud kaasata partnerina UAB Mitnija osalusega 50–50.

Liuväli ja kino

Lepingu raames rajatakse ligikaudu 98 000ruutmeetrise kogupinnaga multifunktsionaalne keskus, mis hõlmab kaubanduskeskust, büroohoonet, liuvälja ja kinokompleksi.

Lepingu maksumus on ligikaudu 100 miljonit eurot, millele lisandub käibemaks. Ehitustööd algavad tänavu aprillis ning nende lõpp on plaanitud 2019. aasta jaanuarisse.

Akropole näol kerkib Riia endise portselanivabriku kohale üks riigi suurimaid kaubandus- ja meelelahutuskeskuseid, kus on esialgsetel andmetel ruumi kuni 1800 töökoha loomiseks.

ÄRIPÄEV.EE

KOMMENTAAR

Sester – kontra!

Olen ühel turniiril juhtunud Sven Sesteriga koos bridži mängima – see oli hämmastav, kui kiiresti ja kui osavalt ta jaotused läbi pakkus ja välja mängis. Kuid seekord julgen öelda: kontra! Ma ei usu, et rahandusminister selle jaotuse välja mängib.

Kardan, et Sesteri seekordne partner Jevgeni Ossinovski on vastaseid mängule meelitades või mingitel muudel asjaoludel kõvasti bluffinud ning Sesteritki hanitanud. Nüüd, mil tema kaardid on lauda pandud, on näha, et ta kutsus Sesterit kuuele ruutule, omamata vähimatki tuge – kõik puha ärtud! Jah, ühed punased küll, aga kõrgeks mänguks sellest ei piisa.

Või kuidas teisiti kirjeldada olukorda, kus tervise- ja tööministri välja käidud kummalisevõitu maksukavad ning neid "kinnitavad" uuringud, välismaa näited ja tarkade doktorite väited sunnivad rahandusministeeriumit välja arvutama, et riigieelarvesse laekub tuleval aastal "limonaadimaksust" 24 miljonit eurot… ning seejärel partner teatab, et eesmärk ongi tegelikult ikka rahva tervis. Mis see eesmärk siis ikka tegelikult on?

Hea ja halb suhkur?

Sest rahva tervisest hoolimise argument kahvatub maksuplaani täpsemalt lugedes – selle kohaselt on uuest aastast paha ning tuleb maksustada osasse jookidesse tehases lisatud suhkur. Just täpselt nii – suhkur ise on okei, seda ei maksustata, ka suure suhkrusisaldusega jogurtid, jäätised, kompvekid, tordid ja koogid on okei, samuti jäävad maksu alt välja suure suhkrusisaldusega sinep ja ketšup (jah, nii Põltsamaa Kange sinep kui ka Felixi tomatiketšup sisaldavad 100grammi toote kohta 17 grammi suhkruid). Miks see maks vaid jookidele kehtestatakse?

Vägisi tundub, et uus maks on mõeldud kohalike suurtootjate, Saku ja A. Le Coqi karistamiseks. Mäletatavasti said nende põhitooted, õlu ja siider korraliku maksupaugu juba mõne kuu eest, nüüd on siis järg limonaadide ja mahlajookide ning homme täismahlade ja pudelivee (mahladele küsitakse Euroopalt erandit, kuid seni pole keegi veel saanud, pudelivesi küll palju suhkrut ei sisalda, kuid asi see toitesoolade või CO_2-põhine maks välja mõelda) käes.

Kuna aga Tartu tootjal on Saku omast oluliselt suurem mittealkohoolsete jookide portfell, kipub kaalukauss just sinnapoole kalduma.

Kas võib olla, et põhjus peitub A. Le Coqi kauaaegse juhi Tarmo Noobi erakondlikus eelistuses – kuulub Noop ju juba aastakümneid Reformierakonda? On see kättemaks mõne saamata jäänud toetuse eest?

VILLY PAIMETS
Bonnier2B strateegiajuht

Vägisi tundub, et uus maks on mõeldud kohalike suurtootjate karistamiseks. On see kättemaks saamata jäänud toetuse eest?

KOLUMN

"Ootamatu" õnnetus Rail Balticuga

Järgmisel aastal plaanitakse Eestis kehtestada raskeveokitele teekasutustasu aastase määraga 700-1300 eurot. Kui palju tuleb teemaksu Rail Balticu valmimisel tõsta, et uus raudtee Via Baltica maantee veoautodest tühjendaks, nagu meile on lubatud? Analüüsime selleks Rail Balticu konkurentsivõimet täpsemalt.

KARLI LAMBOT
ACE Logisticsi nõukogu esimees

Valgevene-Poola piirilt Brest/Malaszewicze kaubajaamast toimub konteinerite regulaarvedu Euroopa suurematesse sadamatega ja suurlinnadesse. Brestist käib Venemaa kaudu Euroopa-suunaline konteinervedu ning ka Moskva–Berliini muudetava teljevahega reisirong. Seega on Bresti suund hinnavõrdluseks igati sobilik. Valime näitlikuks sihtpunktiks Viini, kuid olukord on sarnane kõikjal Euroopas.

Praegu maksab 40jalase konteineri raudteevedu Muuga transiidikeskuse terminalist läbi Bresti Viini raudteeterminali 2600 eurot. Selle summa sees on umbes 700 eurot transpordi eest Muugalt Leedu/Valgevene/Poola piirini ja 1900 eurot sealt Viini terminalini. Uksest ukseni autoveo hind Tallinnast Viini maksab aga 1500 eurot.

Kui eeldada, et tulevikus hakkavad Leedu/Poola piirilt liikuma Euroopa sihtpunktidesse Bresti mahtude, sihtpunktide ja tasudega võrreldavad Rail Balticu kaubarongide regulaarliinid, siis autovedudega konkurentsis olemiseks peab Rail Balticu tariif Eesti-Läti-Leedu territooriumil olema null eurot. Isegi 0-eurose tariifi korral on vastuseta küsimus, kuidas kaup saatja laost Muuga raudteeterminali ning sihtjaama raudteeterminalist saaja lattu jõuab. Selline lokaalne pisivedu jääb ka Rail Balticu valmides toimuma autodega ja selle eest tuleb tasuda minimaalselt 400 eurot nii Eestis kui ka Euroopas ning seega kokku vähemalt 800 eurot konteineri uksest-ukseni veo eest. Seega, kui tulevikus oleks Rail Balticu veoteenuse tasu Balti riikides 0 eurot, siis ikka maksab raudteevedu Eestist Viini kliendini kokku 2700 eurot. Kuid sarnase maanteeteenuse küsitakse 1500 eurot!

See on muinasjutt ja rumalus nagu terve raudteeprojekt ise.

Vaatame hindu

Pilti ei aita paremaks muuta autoveo teemaksude tõstmine. ELi praktika kohaselt oleks maksimaalne teemaks Muugalt Poola/Leedu piirile kuni 100 eurot iga reisi eest. Rail Balticu konkurentsi aitamiseks oleks aga vaja teemaksu vähemalt 1000 kuni 1500 eurot ühe sõidu eest, st 50 000 kuni 75 000 eurot aastas. (Meenutame, et praegu plaanitakse teekasutustasu kuni 1300 eurot aastas). Kui see kehtestada, siis ei tohi olla Balti riikidest ümbersõidu võimalust ei meritsi ega Venemaa või Skandinaavia kaudu. Kohaliku tööstuse väljasuremine transpordikulude tõttu on eraldi teema.

Kontreilervedu, kus veoauto haagis laaditakse raudteevagunile, toimib Euroopas vaid oluliste takistuste olemasolul – näiteks mäed, kus tunnelist saab vaid raudteel läbi sõita. Veoauto haagis kaalub umbes 10 tonni, haagisele saab laadida kuni 24 tonni kaupa. Seega on raudteel maksustatav mass juba 34 tonni. Tänane hinnavahe haagise sõidul maanteel võrreldes haagis laadituna raudteevagunile on vähemalt kaks-kolm korda raudtee kahjuks.

Vastu võiks väita, et maanteetransport tulevikus kallineb, kuna autojuhtide palgad kasvavad. See on õige, kuid vaid isesõitvate veokite saabumiseni. Niisugused masinad tulevad paratamatult ja alandavad pöördeliselt autovedude kulusid. Ministeeriumiametnike kinnitusel saab Rail Balticu hiiglaslikust kaubaveomahust olema 80% maanteevedude arvel. See on vaid muinasjutt ja põhjendamatu rumalus nagu terve raudteeprojekt ise.

Meretransport on veelgi odavam – seetõttu proovitakse meritsi võimalikult lähedale sihtturule sõita. Miks tulla laevaga Muugale, kui Gdanski, Rotterdami või Hamburgi saab sõita madalama tonn-kilomeetri hinnaga? Suure sisemaaga Saksamaal on raudteetransportdi osa koguvedude bilansis vaid 17% ja see väheneb järjekindlalt. 2016. aastal veeti Saksamaal 0,36 miljardit tonni kaupa raudteel ja 3,6 miljardit tonni maanteedel. Enamiku klientide jaoks on raudteetransport liiga jäik ja kallis.

Hulk konkurente

Ükski ratsionaalselt toimiv klient ei saa maksta teenuse eest üle turuhinna. Rail Baltic ei ole trammiprojekt suletud monopoolses linnaruumis – arvestama peab täieliku konkurentsiga teiste transpordiliikide poolt. Laev, auto ja 1520millimeetrine raudtee jäävad ka tulevikus Rail Balticu konkurentideks. Seepärast on hädavajalik enne ehitusega alustamist ja reaalselt pöördumatute kulude tegemist aru saada, kas majandusprojektina defineeritud Rail Balticul on mingisugunegi võimalus majanduslikult ellu jääda.

Läänemere teisel kaldal töötab juba mitu aastat Rail Balticuga sarnane kiirrongiliin Botniabana. Kuigi suur lootus oli Põhja-Soome transiidil, siis tegelikkuses on Botniabanal kaupu kuus korda vähem, kui tasuvusarvutused ette nägid. Kahjuks juhtub sama "ootamatu" õnnetus Rail Balticuga.

KOMMENTAAR

Kahjuks pole Arvo Sarapuu erand

"Prügivedu ei saa usaldada erasektorile!" Nii kuulutas teleintervjuus särasilmi Tallinna abilinnapea bussiärimees Arvo Sarapuu. Aga kuidas on inimeste veoga? Kas inimeste vedu saab usaldada eraettevõtlusele? Bussiärimeestele?

SIIM KALLAS
Reformierakonna polliitik

Võib ju öelda, et Sarapuu on relikt, kelle arvates eraettevõtluse koht on kolhoositurul, aga kahjuks pole ta mingi erand.

Valijate koguarvuga võrreldes on eraettevõtjaid muidugi vähe. Eraettevõtjatevastast meeleolu on rahvamasside hulgas kerge õhutada. Ära unusta seda, eraettevõtja Sarapuu!

Eraettevõtlust on mitmesugust. On need, kes tahavad teenida klientide hea teenindamise või kvaliteetse toote müügiga. Ja on neid, kelle kogu äriidee on imeda ennast maksumaksja rahakoti külge. Neid nimetatakse puukettevõtjateks. Need on populaarsed Venemaal.

Riigi huvide kaitsmine eraettevõtluse vastu on paljude mõjukate tegelaste arvates midagi püha.

Ühiskonna edu loob algatusvõime, töökus ja kohusetunne. Algatusvõimele pole majanduses paremat keskkonda kui eraettevõtlus.

Aastal 2001 ebaõnnestus Eesti Energia erastamine. See oli paratamatu, sest tegime selles protsessis olulisi vigu. Üks sisuline argument energiamonopoli erastamise vastu oli, et meil on põlevkivi, on meie strateegiline vajadus toota sellest elektrit.

Mis juhtus hiljem? Eesti Energia hakkas ehitama tehast õli tootmiseks, sekkus taastuvenergia tootmisse riikliku asutuse eeliseid kasutades, investeeris Ameerika Ühendriikidesse ja Jordaaniasse. Kõik see oleks võinud jääda eraettevõtlusele. Ja paneme tähele – riiklik energiafirma ei riski mitte millegagi peale ülemuste pahameele. Aga seda saab siluda. Raha? Investeeringud? See on maksumaksja raha, ja seda on palju.

Riigil on õigus

Kreeklased erastasid oma suurima, Pireuse sadama. Käive kasvas aastaga 60%. Meil läheb riikliku sadama ettevõtlus… jah, kuhu ta läheb?

Hiljuti võis uudistest kuulda, et Tallinnas loodud ühistupank andis 300 000 eurot kahjumit. Tallinna linnavalitsus otsustas kahjumi katmiseks suurendada panga kapitali. Kas Swedbanki kahjumi katmisest riigieelarvest oleme kaugel? Panga kahjumi katmine maksumaksja rahast on turumajanduse eriline pilastamine, pealegi on see riigiabi, mis on meie konkurentsiseaduste järgi keelatud.

Elamuturule ilmub riiklik elamuehitus. 20 aastat tagasi poleks uskunud, et see on võimalik.

Kui alustasime, särasid paljude algatusvõimeliste inimeste silmad, kui nad rääkisid eraalgatuse võimalustest tervishoius. Praegu ei räägi sellest enam keegi.

Eesti NSV haridusminister Elsa Gretškina ei likvideerinud süvendatud programmiga töötavaid koole, kuigi talt seda nõuti. Praegu kuulen muudkui hariduse nivelleerimisest kui ülimast hüvest. Riigi huvide kaitsmine eraettevõtluse vastu on paljude mõjukate tegelaste arvates midagi püha. Riik on ülimuslik. Riigil on õigus. Riik on tähtis.

Äripäev

Peatoimetaja: Meelis Mandel
Väljaandja: AS Äripäev
Pärnu mnt 105, 19094 Tallinn
telefon:
(372) 667 0195,
(372) 667 0222

Toimetus:
e-post: aripaev@aripaev.ee
tel: (372) 667 0111
Reklaamiosakond:
e-post: reklaam@aripaev.ee
tel: (372) 667 0105
Tellimine ja levi:
e-post: register@aripaev.ee
tel: (372) 667 0099
Tellimine internetis:
www.aripaev.ee/tellimine

Äripäeva tellija eelised – ostukeskkond privileeg.aripaev.ee ja soodsaim võimalus soetada Äripäeva raamatuklubi raamatuid.
Äripäev veebis: **www.aripaev.ee**
Trükk AS Kroonpress

Toimetus võtab endale õiguse kirju ja kaastöid vajaduse korral lühendada. Toimetus kaastöid ei tagasta. Kõik ajalehes Äripäev ja tema lisades avaldatud artiklid, fotod, teabegraafika (sh päevakajalisel, majanduslikul, poliitilisel või religioossel teemal) on autoriõigusega kaitstud teosed ning nende reprodutseerimine, levitamine ning edastamine mis tahes kujul on ilma ASi Äripäev kirjaliku nõusolekuta keelatud. Kaebuste korral ajalehe sisu kohta võite pöörduda Pressinõukogusse, pn@eall.ee või tel (372) 646 3363.

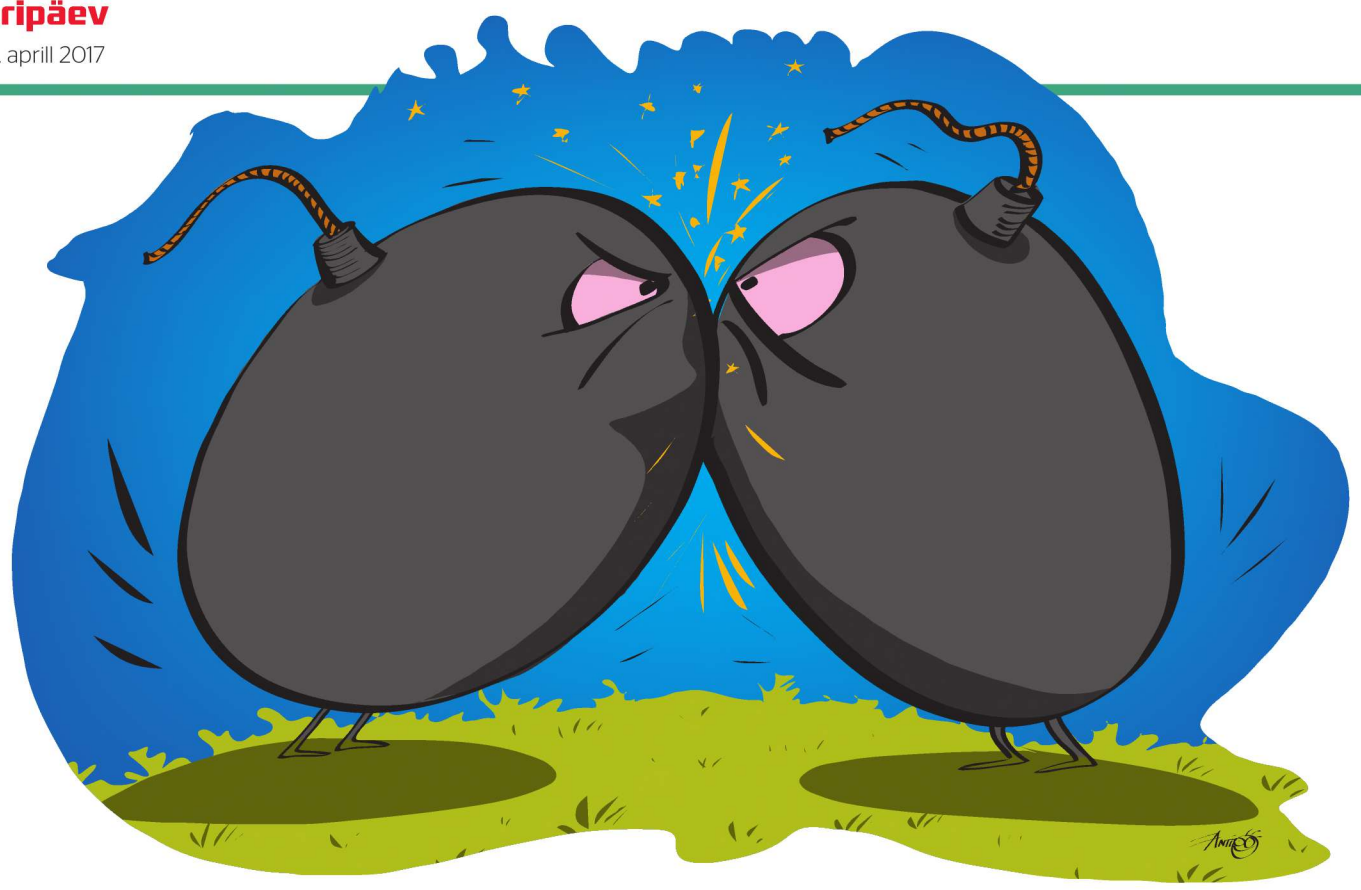

JUHTKIRI

Trumpi otsustavus: punane joon paigas

Trumpi otsus karistada al-Assadi režiimi toimepandud keemiarünnakute eest on õige, vajalik ja adekvaatne.

USA president Donald Trump näitas äkkrünnakuga Süürias, et ta on võimeline langetama kiireid välispoliitilisi otsuseid. Eeldades, et Trumpi jaoks oli Süürias sekkumine ühemõtteline väärtuspõhine otsus, millest saab järeldada pikemaajalist välispoliitikat, on meil põhjust optimismiks.

Trumpi otsus karistada al-Assadi režiimi toimepandud keemiarünnakute eest on kahtlemata õige, vajalik ja adekvaatne. Massihävitusrelvade kasutamine on kuritegu, millel ei saa olla ainsamatki õigustust mitte ühestki inimlikust, rahvusvahelise õiguse või mis tahes poliitilisest vaatepunktist.

USA eelmisele, Barack Obama administratsioonile heideti pidevalt ette otsustamatust Süüria kodusõja küsimuses ja eriti seda, et ta pani ise 2012. aastal punase joone paika nimelt keemiarelva kasutamise juurde, aga jättis järgmisele keemiarünnakule Süürias siiski tegudega reageerimata. Nüüd on Trump justkui selle vea parandanud.

See oli sõnum

Hoolimata kiirusest oli rünnak Süüria valitsusvägede kontrolli all olevale Shayrati õhuväebaasile läbi mõeldud ja kindla sõnumiga: see on hoiatus nii al-Assadile kui ka tema režiimi toetavale Vladimir Putinile, et maailm näeb ja märkab ning et USA ei lase asjadel päris käest minna.

Kuivõrd see sõnum pärale jõudis ja niisugusena al-Assadi ning Putini administratsioonis teatavaks võetakse, on juba iseküsimus. Esialgsed hukkamõistu väljendavad reaktsioonid kuuluvad diktatuuririikidele omasesse retoorikasse, mille kohaselt rahvusvaheline õigus ja inimõigused on vaid lääneriikidele omane intellektuaalne konstruktsioon, mida nad ise soovi korral võivad järgida.

Palju vastamata küsimusi

Ent missuguseks kujunevad USA edasised sammud Süürias, sellele küsimusele praegu konkreetset vastust ei ole. Positiivse stsenaariumi korral on Ühendriikide otsustamatus Süüria kodusõja küsimuses lõppenud ja on langenud otsus, et al-Assad peab lahkuma. Kui see on nii, siis ei ole edasised küsimused siiski lihtsad: nimelt ei lahenda al-Assadist vabanemine kaugeltki kõiki Süüria muresid.

Trump on küll deklareerinud otsustavust ISIS maa pealt minema pühkida, ent konkreetset plaani terroriorganisatsiooniga toimesaamiseks ei paista tal olevat.

Teine küsimärk on USA ja Venemaa suhted. Ühelt poolt on Venemaa korralekutsumine Süürias ühemõtteliselt positiivne – eriti taas optimistliku eelduse korral, et sama jõuliselt reageerib USA siis, kui Putin peaks soovima jõudemonstratsioone korraldada nn lähivälismaal, Balti riikides. Teisest küljest ei ole ettearvamatute liidritega, tuumajõuga varustatud suurriikide vastasseisus midagi head ei meile ega muule ilmale.

Nagu alati, on suurte välispoliitiliste vastandseisude võrrandites muutujaid rohkem kui kaks-kolm. USA otsus sekkuda Süürias annab tõenäoliselt Trumpile teatud otsustavuseeliseid ka Põhja-Korea ja seda režiimi toetava Hiinaga suheldes. Vähemalt teoreetiliselt võiks Põhja-Korea nüüd läbi mõelda need punased jooned, mille ületamise korral Trump eeldatavasti reageerib – ja muu maailm lõpuni mõelda, mida see võib kaasa tuua.

Pärastisi reaktsioone näitab mõistagi aeg. Aeg näitab ka seda, kuivõrd on õigustatud Trumpi äsjasest otsustavust Süürias järeldada konkreetset tulevast välispoliitilist liini.

REPLIIK

Maagaasi aktsiisi ei tohi tõsta

Ettevõtjate mure aktsiisitõusude pärast on põhjendatud.

Maagaasi aktsiisimäära tahetakse lisaks senistele hüppelistele tõusudele järgmise kolme aasta jooksul veelgi tõsta ligi kahekordseks, mille tulemusena tõuseks maagaasi hind 2017–2020 ligikaudu 20%.

Maagaasi tarbib lisaks kodumajapidamistele veel umbes 2000 ettevõtet, kes statistikaameti andmetel tarbivad *ca* 87% Eestis tarbitavast maagaasi kogusest. Mitu ettevõtet nt toiduainete-, puidu- ja paberitööstuses kasutavad maagaasi olulise tootmissisendina, mis tähendab, et maagaasi hind mõjutab ka nende toodetava kauba konkurentsivõimet eksporditurgudel. Samuti võib energia, sh maagaasi, hind saada otsustavaks investeeringute puhul, kui gaas on neile oluline tootmissisend. Selles kontekstis teeb murelikuks, et Läti, Leedu ja Poolaga võrreldes on Eestis juba maagaasi aktsiisimäär 3–8 korda kõrgem.

RAUL ARON
tööandjate keskliidu maksuanalüütik

Maagaasi ülikiire aktiisitõus on ebamõistlik ja tuleks tervikuna ära jätta.

Niigi kõrge maksumäär

Lootustandev on valitsuse plaan maagaasi ja elektrienergia hinnakomponente suurtarbijatele odavamaks muuta, kuid arvutused näitavad, et seda tuleb teha maksimaalsel võimalikul määral, et elektri ja maagaasi hinda naaberriikide praeguse hinnatasemega ligilähedaseks muuta.

Suurtarbijatele energiamaksumäärasid vähendav otsus tuleks seetõttu kiiresti vastu võtta. Maagaasi ülikiire aktsiisitõus aga on üldse ebamõistlik ning tuleks tervikuna ära jätta, sest maksumäär suurtarbijale on juba praegu kaheksa korda kõrgem kui Leedus.

ÄRIPÄEV EETRIS

Parem ära tee!

"Võib-olla oleme sisenemas aega, kus parim investeering on see, mida sa täna ei tee," iseloomustab intervjuus EfTEN Capitali tegevjuht Viljar Arakas praegust olukorda, kus ärikinnisvara hind on tõusnud liiga kõrgele.
Arakas annab ka ülevaate EfTENi tegemistest Balti riikides.

▶ **Raadiosaadet "Äripäev eetris" saab kuulata Äripäeva veebis, tellida iTunesis ja alla laadida Soundcloudis.**

4

korda suutis aastaga käivet kasvatada arvutimüüja Rework. Täpsemalt pööras ettevõte 41 000eurose kahjumi enam kui 200 000euroseks kasumiks.

Meie sisustame sinu kontori!
Pakume nii uut kui vähekasutatud kontorimööblit
ECOFURNI.COM KONTORIMÖÖBEL
Kinnarps ISKU EFG European Furniture Group Martela
- ANTIIK
- KAPID
- KAUPLUSE SISUSTUS
- KONTORITARBED
- LAUAD
- MÖÖBLI LISATARVIKUD
- NAGID
- PEHME MÖÖBEL
- SAHTLIBOKSID
- TAHVLID
- TOOLID
- TURVA-JA HOIUKAPID
- VAHESEINAD
- VAIBAD

HEAD HINNAD!
www.ecofurni.com

ÄRA KULUTA RAHA EDEVUSELE VAID OMA TEGEVUSELE!
REGISTRAATORID

KASUTATUD KONTORI- JA PROFIMÖÖBLI MÜÜK.
E–N 10–17, R 10–18
Tähetorni 21j, Tallinn | Tel 552 6608
www.Apuneks.ee

toimetaja Juhan Lang
tel 667 0136
juhan.lang@aripaev.ee

VÕRDLUS

Suhtarvude järgi on Euroopa aktsiad USA aktsiatest soodsamad

P/B suhtarv (P/B ratio) – leitakse aktsia hinna jagamisel aktsia raamatupidamisliku väärtusega. Mida väiksem on P/B suhtarv, seda suhteliselt soodsam on väärtpaber või indeks.

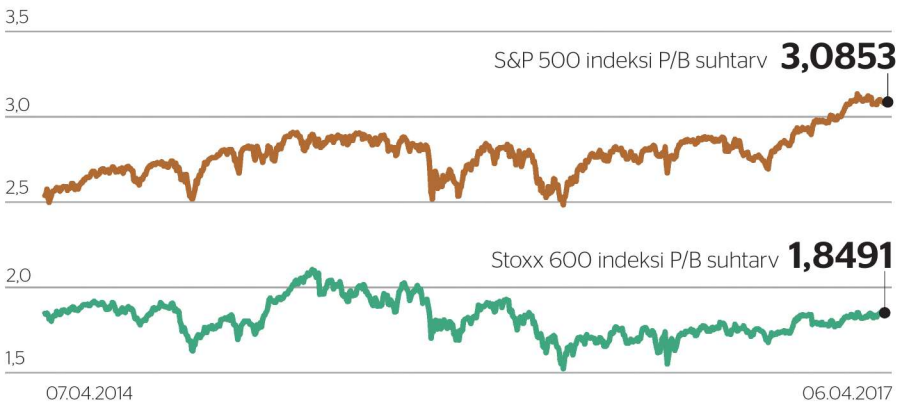

Stoxx 600 indeks on madalamal kui paari aasta eest

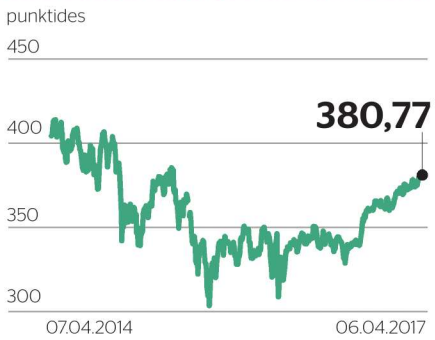

S&P 500 indeks vallutab uusi tippe

ALLIKAS: BLOOMBERG

Investorid, kes leiavad, et USA aktsiad on liiga kallid, otsivad nüüd varju Euroopast. FOTO: EPA

TURG

Euroopa aktsiad on ühtäkki jälle seksikad

Pärast ülemaailmset finantskriisi on USA aktsiaturg olnud investorite lemmik, rallides üha uute tippudeni. Nüüd nähakse aga, et Ühendriikide väärtpaberid on liiga kallid ja odava alternatiivina nähakse Euroopa aktsiaid.

FREDY-EDWIN ESSE
kaasautor

Ühendriikide aktsiaturg on rallinud alates novembrist, kui Donald Trump võitis presidendivalimised. See on viinud USA aktsiate valuatsiooni ajalooliselt kõrgele tasemele ja sundinud investoreid otsima mujalt odavamaid võimalusi. Üha suurema hulga analüütikute ja investorite meelest on see odav alternatiiv just Euroopa.

USA peamine aktsiaindeks Standard & Poor's 500 on sel aastal korduvalt teinud uusi rekordeid, kuid Euroopa peamine aktsiaindeks Stoxx 600 on endiselt allpool 2015. aasta aprillis saavutatud tippu. Erinevalt Ameerikast nähakse Euroopas oluliselt rohkem ruumi aktsiate kallinemiseks.

"Euroopa on suurepärane võimalus panustada võimendatult globaalsele reflatsioonile," ütles intervjuus Bloomberg TV-le maailma ühe suurima varahaldusfirma BlackRock portfellihaldur Rupert Harrison. "Me oleme osaliselt vähendanud USA aktsiate osakaalu, sest meie hinnangul olid ootused veidi liiga kõrged. Euroopa näitajad on päris head ning seal on rohkem väärtust ja hea impulss."

Hea uudis on see, et Euroopa ettevõtetele prognoositakse kiiremat kasumi kasvu kui näiteks kõrgemalt hinnatud Ameerika konkurentidele. Morgan Stanley strateegid tõstsid MSCI Europe Indexi ettevõtete prognoositava 2017. aasta kasumi kasvu aktsia kohta 12% pealt 16% peale ning kergitasid indeksi 12 kuu prognoosi 1650 punktile, mis on ligi 6% kõrgem praegusest tasemest. Näiteks USAs analüütikud prognoosivad S&P 500 indeksi ettevõtetele keskmiselt 10% kasumi kasvu aktsia kohta.

USA üle-, Euroopa alahinnatud

Lisaks kiiremini kasvavatele kasumitele on Euroopa aktsiad lihtsalt odavamad kui väärtpaberid üle Atlandi ookeani. Societe Generale'i arvutuste kohaselt on eurotsooni aktsiad raamatupidamisliku väärtuse alusel 47% odavamad kui USA aktsiad.

20

protsenti tõuseb Societe Generale'i prognoosi kohaselt järgmise aasta lõpuks Itaalia börsiindeks FTSE MIB.

Äripäeva Akadeemia

Uus juhtimismeetod meeskonna motiveerimiseks – töödisain

Soovitused töötajate pühendumuse, entusiasmi ja keskendumise suurendamiseks

18.04 ja 16.05.2017
Kestus: 0,5+0,5 päeva

Klaas-Jan Reincke

€ 319 € (km-ga 382,80 €)
Kehtib kuni 13.04.17
Tavahind: 399 € (km-ga 478,80 €)

Info ja registreerimine: Harri Jõgis / tel: 667 0283 / e-post: Harri.Jogis@aripaev.ee / akadeemia.aripaev.ee

Viimase kümne aasta keskmine on olnud 40%.

Bank of America Merrill Lynchi globaalsest investorite küsitlusest selgus, et neto 23% fondijuhtidest usub, et Euroopa aktsiad on praegu alahinnatud. Seevastu 81% arvab, et USA aktsiad on ülehinnatud.

Societe analüütikute sõnul on Euroopa majanduslik ja inflatsiooniväljavaade paranenud ja Prantsusmaa valimiste järel lõppev poliitiline ebakindlus muudab regiooni väga atraktiivseks. Panga analüütikutele meeldivad eelkõige Itaalia aktsiad, mis on nende sõnul odavad. Societe prognoosib, et Itaalia börsiindeks FTSE MIB tõuseb järgmise aasta lõpuks 20%.

Investorite janu Euroopa aktsiate järele on seni tagasi hoidnud Prantsuse presidendivalimised, kus paremäärmuslik kandidaat Marine Le Pen on tekitanud investorites omajagu hirmu. Kes aga ei usu tema võitu või ei usu, et Le Peni all Prantsuse ja Euroopa majandus tervikuna oluliselt muutuks, siis sel investoril on praegu veel hea võimalus siseneda ajal, kui ebakindlus on suurem.

Atraktiivne eurotsoon

"Prantsuse valimisrisk on Euroopa turu kohal hõljunud juba mõnda aega," ütles BlackRocki portfellihaldur Harrison. "Meile meeldib see risk. Tõenäosus, et Le Pen võidab valimised, on väga väike."

Euroopa aktsiatesse investeerides tasub kindlasti ühte väga olulist asja jälgida – kas tegu on Euroopa kui regiooni või eurotsooniga, sest vahe on märkimisväärne. Suurbritannia ja Šveits, mis ei kuulu eurotsooni, moodustavad 45% kogu Euroopa aktsiaturgude turuväärtusest. Nii et börsil kaubeldavat fondi ehk ETFi valides pöörake kindlasti sellele tähelepanu, kuhu fondi varad on paigutatud.

"Investorid endiselt hindavad euroala aktsiatesse majanduslangust, kuigi majandusnäitajad näitavad kasvu," ütles kliendikirjas Barclaysi aktsiastrateeg Keith Parker. "Meie hinnangul on lähituleviku perspektiivis eurotsooni aktsiad riski ja tootluse suhte alusel kõige atraktiivsemad."

Kõvasti ebakindlust

Kindlasti ei ole garanteeritud, et Euroopa aktsiad rallivad edasi, sest korrelatsioon majandusnäitajatega on tugev ja investorid on väga tundlikud igasugu andmetele, mis võiks viidata majanduse jahtumisele. Lisaks pole siiski täit selgust, mida toovad kaasa valimised Prantsusmaal ning hiljem Saksamaal.

Seega riske ja ohutegureid on, kuid mina isiklikult ei mäletagi viimase kaheksa aasta jooksul, et Euroopasse suhtusid investorid ja analüütikud niivõrd optimistlikud.

AKTSIA

Swedbank alandas Tallinki hinnasihti

Swedbanki teatel kukkus Tallinki reisijate arv märtsis väheste pühade tõttu. Ühtlasi vähendati aktsia hinnasihti, aga tugev ostusoovitus säilitati.

1,1

eurole seniselt 1,15 eurolt alandas Swedbank Tallinki hinnasihi.

Tallink teatas, et reisijate arv langes märtsis (aastatagusega võrreldes) 5 protsenti. Peamiselt põhjustas selle Soome–Rootsi segmendi 18protsendiline langus, avaldas Swedbank.

"Tasub märkida, et 2016. aasta märtsi andmeid mõjutas suurest pühade langemine märtsikuusse, mis võimaldas 28protsendilist reisijate kasvu. Seega ootame, et aprillis peaks Tallinki reisijate arv taastuma," kirjutas Swedbank analüüsis. Läti mahu 20protsendilist kasvu saab seletada eelkõige uue laeva lisandumisega.

Tallink suutis kõigis segmentides suurendada kaubaveo mahtu. "Me usume, et osaliselt on põhjuseks mahutavuse kasv, mille tagas laevade vahetus 2016. aasta neljandas kvartalis ja selle aasta esimeses kvartalis,"

"Arvame, et Tallinki aktsia on alahinnatud ja kasumi kasvuootused head. Säilitame tugeva ostusoovituse," märkis pank.

ÄRIPÄEV.EE

KOMMERTSPANKADE INTRESSITOOTED

REKLAAM

Tähtajaline hoius EUR, %

	1 kuu	2 kuud	3 kuud	6 kuud	9 kuud	1 aasta	2 aastat	3 aastat	üle 5 aasta	min summa
Danske Bank	kontakteeruge pangaga									
Tallinna Äripank	0,10	0,15	0,20	0,40	0,50/1,50	0,60/1,60	0,70/1,70	-	-	200
Tallinna Äripank (3)	0,25	0,30	0,35	0,55	0,65	0,75	0,85	-	-	200
Citadele Pank	-	-	-	0,01	0,01	0,20	0,35	0,75	-	150
Versobank	0,40	0,50	0,60	0,90	1,00	1,80	1,80	1,80	-	350
DNB	0,01	0,05	0,09	0,18	0,21	0,23	0,28	0,33	-	100
Krediidipank	0,20	0,20	0,20	0,40	0,60	0,80	1,20	1,50	2	100/200 (4)
BIGBANK	0,45	0,50	0,60	0,80	0,80	1,10	1,40	1,60	-	500
BIGBANK	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Inbank	-	-	0,50	0,75	1,00	1,25	1,75	2,00	-	500

Jooksev hoius EUR, %

	keskmiselt kuu jäägilt	kuu püsijäägilt
Danske Bank	kontakteeruge pangaga	
Tallinna Äripank	-	0,00
Tallinna Äripank (3)	-	0,00
Citadele Pank	-	-
Versobank	0,00	0,00
DNB	0,05 (7)	-
Krediidipank	-	0,01
BIGBANK		-
BIGBANK	-	-
Inbank	-	-

Tähtajaline hoius USD, %

	1 kuu	2 kuud	3 kuud	6 kuud	9 kuud	1 aasta	min summa
Danske Bank	kontakteeruge pangaga						
Tallinna Äripank	0,05	0,05	0,05	0,10	0,15	0,20	200
Citadele Pank	-	-	-	0,90	1,00	1,30	200
Versobank	0,30	0,35	0,45	0,70	0,90	1,10	500
DNB	0,10	0,11	0,14	0,29	0,39	0,49	100
Krediidipank	0,20	0,20	0,20	0,40	0,60	0,80	100/200 (4)

Kursid on päeva jooksul korrigeeritavad; (3) personaalpanganduse klientidele; (4) internetipangas/kontoris (7) päevalõpu kontojäägilt, Äripanga jooksva hoiuse intressimäär on nüüd 0%

Pankade kontaktandmed

Citadele Pank Narva mnt. 63/1, Tallinn, tel 770 0000, faks 770 0001, e-post: info@citadele.ee, www.citadele.ee
BIGBANK Rüütli 23, Tartu, tel 1333, faks 737 7582, e-post: bigbank@bigbank.ee, www.bigbank.ee
Versobank Hallivanamehe 4, Tallinn, tel 680 2500, faks 680 2501
DnB PANK Tartu mnt 10, Tallinn, tel 686 8500, faks 686 8501, e-post: info@dnb.ee, www.dnb.ee
Eesti Krediidipank Narva mnt 4, Tallinn, tel 669 0941, faks 661 6037
Tallinna Äripank Vana-Viru 7, Tallinn, tel 668 8066, faks 668 8065

BALTI ETTEVÕTETE NOTEERIMATA VÕLAKIRJAD

REKLAAM

võlakiri	ISIN kood	emiteerimis-kuupäev	lunastamis-tähtaeg	kupongimäär	intressimakse sagedus	nimi-väärtus, €	emissiooni maht, €
Creditstar	EE3300111038	1.12.2016	1.09.2017	8,00%	kvartaalne	1 000	3 000 000
PlusPlus Capital	EE3300110980	24.10.2016	1.10.2017	10,00%	kvartaalne	100	3 000 000
Finora Capital	EE3300110659	10.03.2015	15.03.2018	9,75%	kvartaalne	1 000	4 000 000
Creditstar	EE3300111046	1.12.2016	1.06.2018	11,00%	kvartaalne	1 000	12 000 000
Mainor Ülemiste	EE3300110691	16.06.2015	26.11.2018	7,00%	kvartaalne	1 000	5 000 000
Uvic	EE3300110782	27.11.2015	27.11.2018	10,00%	kvartaalne	1 000	1 500 000
PlusPlus Capital	EE3300110840	25.01.2016	1.02.2019	13,00%	kvartaalne	1 000	4 000 000
Finora Capital	EE3300110972	22.09.2016	22.05.2019	9,25%	kvartaalne	1 000	1 000 000
PlusPlus Capital	EE3300111079	20.12.2016	1.10.2019	12,00%	kvartaalne	100	5 000 000
luteCredit Europe A8	EE3300111020	28.11.2016	15.10.2019	14,00%	kvartaalne	100	1 000 000
Creditstar	EE3300111053	1.12.2016	1.12.2019	12,50%	kvartaalne	1 000	15 000 000

REDGATE CAPITAL

Redgate Capital AS Pärnu mnt 10, Tallinn 10148, tel 66 68 200, bonds@redgatecapital.eu, www.redgatecapital.eu

FONDID

REKLAAM

LHV Varahaldus

06.04

	ost	müük	NAV	riski-aste	% aasta algusest	tootlus (p.a), % 12 kuud	3 aastat	5 aastat	fondi maht
Pensionifond L, EUR	1,61	1,61	1,61	2,61	1,34	4,98	3,96	4,30	473 212 236
Pensionifond M, EUR	1,26	1,26	1,26	1,85	0,94	3,07	3,39	3,77	70 483 558
Pensionifond S, EUR	1,29	1,29	1,29	1,80	0,12	0,23	2,29	2,62	60 737 004
Pensionifond XL, EUR	1,41	1,41	1,41	3,00	1,60	6,57	4,43	5,03	118 889 367
Pensionifond XS, EUR	1,19	1,19	1,19	1,29	0,03	0,09	2,25	2,85	20 577 728
Täiendav Pensionifond, EUR	1,62	1,63	1,63	3,22	2,00	8,18	5,83	6,19	9 144 335
LHV Pensionifond 25, EUR	1,10	1,10	1,10	3,91	1,07	2,99	2,92	3,75	12 620 727
LHV Pensionifond 50, EUR	1,31	1,31	1,31	5,48	0,99	3,80	3,52	4,47	226 150 629
LHV Pensionifond Intress, EUR	0,94	0,94	0,94	1,59	0,18	0,25	1,48	2,32	4 257 036
LHV Pensionifond 100 Pluss, EUR	1,74	1,76	1,76	8,66	0,73	5,65	4,69	6,32	4 715 345
LHV Pensionifond Intress Pluss, EUR	0,79	0,80	0,80	2,00	0,00	-0,27	0,94	1,95	536 528
LHV Pärsia Lahe Fond A, EUR	11,31	11,42	11,42		0,71	3,72	-7,16	6,71	11 894 137,12
LHV Maailma Aktsiad Fond A, EUR	10,06	9,96	10,06		6,23	17,88	5,64	4,45	3 879 953,42
LHV Maailma Aktsiad Fond B, EUR	6,43	6,37	6,43		6,23	17,88	5,64	4,45	-

Nordea Pensions Estonia

06.04

	ost	müük	NAV	riski-aste	% aasta algusest	tootlus (p.a), % 12 kuud	3 aastat	5 aastat	fondi maht
Nordea Pensionifond A, EUR	1,12	1,12	1,12	6,32	2,02	8,81	4,14	4,87	211 414 389,50
Nordea Pensionifond A Pluss, EUR	0,98	0,98	0,98	9,63	2,86	13,83	5,92	6,3	28 371 292,51
Nordea Pensionifond B, EUR	1,00	1,00	1,00	4,03	1,1	4,51	2,56	3,31	23 360 300,18
Nordea Pensionifond C, EUR	0,88	0,88	0,88	2,25	-0,15	-0,2	2	2,26	13 357 796,40
Nordea Pensionifond Aktsiad 100, EUR	1,54	1,57	1,56	12,56	3,81	19,31	7,78	8,34	10 698 473,13
Nordea Pensionifond Intress Pluss, EUR	0,80	0,81	0,80	3,58	0,86	3,84	3,34	3,59	2 296 831,67

Trigon Asset Management

06.04

	ost	müük	NAV	riski-aste	% aasta algusest	tootlus (p.a), % 12 kuud	3 aastat	5 aastat	fondi maht
Trigon Balti Fond C, EUR	19,10	19,77	19,39	6,81	1,59	13,49	12,63	9,29	1 447 578,67
Trigon Uus Euroopa Fond C, EUR	30,51	31,59	30,97	11,85	10,99	24,96	7,03	11,51	94 489 418,45
Trigon Venemaa Top Picks Fond C, EUR	26,11	27,03	26,50	21,38	6,60	83,20	20,27	3,41	16 682 364,63

Fondivalitsejate kontaktandmed

LHV Varahaldus AS Tartu mnt 2, Tallinn 10145, tel 680 0400, faks 680 0402, info@lhv.ee, www.lhv.ee
Nordea Pensions Estonia AS Liivalaia 45/47, Tallinn 10145, tel 710 1250, faks 710 1251, eesti@nordea.com, www.nordea.ee
Trigon Asset Management AS Viru Väljak 2, Tallinn 10111 tel. +372 667 92 00, www.trigon.ee

Maaklerifirmade kontaktandmed

LHV Tartu mnt 2, Tallinn, tel 680 0400, faks 680 0402

Värsked müügiuudised
Best Sales
www.bestsales.ee

toimetaja Liina Laks
tel 667 0097
toimetajad@aripaev.ee

INVESTOR TOOMASE BLOGI

Vahva viis kiirelt teenida, aga...

Lugeja päris minult, mida arvan võimendusega USA aktsiatesse investeerimisest.

"Küsin arvamust indeksisse investeerimise kohta – täpsemalt SPY võimendatud ETFi SPXL kohta," kirjutas Veiko. "Kuna ETF kopeerib võimendusega SPY liikumist, siis on selle liikumine olnud muljetavaldav. Mida sellest ETFist arvata?"

Tõepoolest, selle instrumendi väärtus on aastaga kerkinud enam kui 50% võrra, selle sisu on üldjoontes mõistetav (instrument panustab kolmekordse võimendusega USA 500 suuremat ettevõtet jälgiva indeksi S&P 500 liikumisele) ning säärase võimenduse kohta pole ka ETFi 1% ringi jääv haldustasu üle mõistuse.

Kui mul on valikus minna 5000 euroga kasiinosse või susata selle instrumendi alla, siis ilmselt valiksin viimase. Pedagoogilisest vaatenurgast aitaks see ETFi toimimist sedasi ilmselt veelgi paremini mõista. Niisiis esmapilgul paistab tegemist olevat vahva viisiga kiirelt hõlptulu teenida.

Mina hoian kaarega eemale

Paraku töötab võimendus mõlemat pidi ja see on ka põhjus, miks mina enamasti võimendusega instrumentidesse pikemalt süüvida ei viitsi. Minu loogika on lihtne. Ma oleks küll rõõmsal meelel nõus vastu võtma kolmekordset tootlust, kuid kolmekordse kaotuse jätaksin meeleldi vahele.

Teine ja vaat et suuremgi häda tuleneb võimendusega instrumentide tehnilistest iseärasustest. Esimese asjana tuleks endale selgeks teha, mida tähendab *contango* efekt. Kuna võimendusega instrumendid saavutavad oma võimenduse tuletisinstrumentide ehk derivatiividega tehtud tehingutega, võib ilmneda, et ETF ei liigu alati indeksiga sünkroonis. Kui SPXL ei kuulu siinsete kauplejate lemmikute hulka, siis pankade maakleriosakondade kinnitusel on kohalike kauplejate seas märksa popimad VIXil põhinevate instrumendid. VIX ehk hirmuindeks on koostatud S&P 500 indeksi müügi- ja ostuoptsioone põhjal ja see peegeldab turgude närvilisust.

LHV vanemmaakler Nelli Janson on Äripäeva veergudel selgitanud, et kuna need instrumendid töötavad futuuride peal, siis on vaja iga kolme kuu tagant aegunud futuurid üle rullida ja tuleviku futuurid maksavad rohkem kui aeguvad futuurid.

> **Ma oleks küll rõõmsal meelel nõus vastu võtma kolmekordset tootlust, kuid kolmekordse kaotuse jätaksin meeleldi vahele.**
> investor Toomas

VÕRDLUS

Võimendusega ETF ei sobi nõrganärvilistele

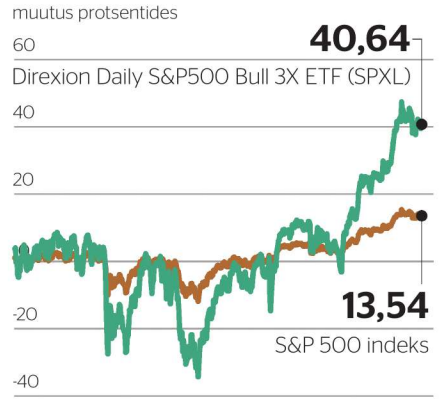

ALLIKAS: BLOOMBERG

Sobib kauplejatele

"Kui see vahe veel kahega korrutada, siis pikemas perspektiivis on võimendusega VIX-instrumendid tõelised rahahävitusmasinad," tõdes ta. "Varem või hiljem ootab neid ees aktsia *split* ehk liiga madalale kukkunud hinnale tehakse näiteks 5 : 1 *split* ja eile 10 USA dollarit maksnud UVXY maksab täna 50 dollarit, mida *contango* saab jälle otsast närima hakata." See on ka põhjus, miks LHV maaklertegevuse juht Alo Vallikivi soovitab pikaajalistel investoritel taolistest võimendusega instrumentidest kaugele hoida. "Matemaatiliselt on tegemist investorile kahjuliku instrumendiga ja sellele on mõtet panustada ainult väga lühiajaliselt. Sisuliselt sobib see vaid päevakauplejatele," hoiatas ta.

Investor Toomas on Äripäeva välja mõeldud tegelane, aga tema käsutuses on reaalne raha, mida ta investeerib finantsturgudele. Toomas alustas tegevust 2002. aasta alguses, mil tema käsutusse anti investeerimiseks miljon krooni. Toomase investeerimisotsused langetab Äripäeva börsitoimetus, investeerimismõtteid jagab investor Toomas Äripäeva tagumisel leheküljel ja veebis.

PORTFELL

Kuidas läheb Toomase investeeringutel?

päevane muutus

+0,14%

väärtus 274 814,71 eurot
53% aktsiad / **40%** raha / **7%** võlakirjad

aktsiate päevane muutus protsentides

Lerøy Seafood	**0,93**
Apranga	0
Baltic Horizon Fund	-0,08
Apple	-0,12
Ryanair	-0,26
Statoil	-0,27
Berkshire Hathaway B-aktsia	-0,28
Microsoft	-0,32
Tallink	-0,42
Olympic EG	**-1,12**

Viimased tehingud

Müüs: 9. jaanuaril 250 iShares Stoxx Europe 600 aktsiat hinnaga 36,36 eurot aktsia. Tehingusumma oli 9090 eurot. Teenustasu oli 14,06 eurot.
Müüs: 9. jaanuaril 442 Ryanairi aktsiat hinnaga 14,68 eurot aktsia. Tehingusumma oli 6488,56 eurot. Teenustasu oli 14,06 eurot.

SINU ARVAMUS

Kommenteeri Toomase investeerimisotsuseid, jaga oma kogemusi või esita küsimusi veebilehel www.aripaev.ee või e-kirjaga aadressil investor.toomas@aripaev.ee

OMX TALLINN

52 nädalat

Tallinna börsi üldindeks, kajastab põhi- ja lisanimekirja aktsiate liikumisi.

perioodi kõrgeim	1127,74
perioodi madalaim	955,95

INVESTEERIMISIDEE

Tulu Aasia rahvastiku vananemisest

Rahvastiku vananemine on majandusele tavaliselt riskifaktor. Kuid Bloomberg otsis välja sektorid, kuhu investeerides näiteks hiinlaste vananemisest kasu lõigata. Üks variant on muretseda endale tervishoiusektoriga seotud aktsiaid, kuid uurida võib ka sealsete kosmeetikafirmade osakuid: siin soovitab portaal hoida silma peal Medy-Toxi, LG Household & Health Care Ltd., Cosmax Inc. ja Shiseido Co aktsial.
Teine variant on poekettide aktsiad: rahvastiku vananemine muudab tarbimisharjumusi ja näiteks Lawson Icn aktsia on alates 2010. aastast tõusnud 90 ning BGF Retaili oma lausa 424 protsenti. Kolmas variant on kruiisifirmad. Kui S&P 500 tõusis selle aastaga 5,5 protsenti, siis näiteks USA Royal Caribbean Cruises ja Norra Carnival Corpi aktsia on sama ajaga tõusnud 10 protsenti.

PANE TÄHELE

Vennatehing. Endine Volkswageni juht Ferdinand Piech plaanib enamiku oma 15protsendilisest osalusest miljardiga vennale Hans Michelile müüa.

Twitter kaebab USA kohtusse. Twitter ei taha Donald Trumpi kriitilist anonüümset kasutajat USA võimudele välja anda.

Lõuna-Korea telefonitootjad plussis. Nii Samsung kui ka LG teatasid, et nende esimese kvartali tulemused ületasid ootusi.

BÖRSIKAUBAD

Kütused 7.04

USD

Nafta IPE, bbl	54,92
Nafta NYMEX, bbl	51,81
Mootoribensiin, t	571,00
Diislikütus, t	491,75
Kerge kütteõli, t	482,75
Masuut (1% väävel), t	320,00
Maagaas Henry Hub, btu, USD	3,331

Põllumajandus 7.04

nael = 453,59 g

Kohv NYBOT, USc/nael	138,20
Valge suhkur NYSE LIFFE, USD/t	482,70
Kakao NYBOT, USD/t	1998,00
Nisu NYSE LIFFE, USD/t	147,60
Rapsiseemned NYSE LIFFE Pariis	401,75

Värvilised metallid 6.04

USD/t

Alumiinium LME	1968,5
Vask LME	5900,5
Plii LME	2342
Nikkel LME	10330
Tina LME	20350
Tsink LME	2802,5

Väärismetallid 7.04

USD/unts, unts = 31,105 g

Kuld COMEX	1264,22
Plaatina NYMEX	963,45
Pallaadium NYMEX	805,12
Hõbe COMEX	18,37

VALUUTA

Euroopa Keskpank

Austraalia dollar	AUD	1,410
Bulgaaria leev	BGN	1,956
Hiina jüaan	CNY	7,358
Hongkongi dollar	HKD	8,287
India ruupia	INR	68,815
Jaapani jeen	JPY	118,230
Kanada dollar	CAD	1,432
Korea won	KRW	1206,440
Norra kroon	NOK	9,169
Poola zlott	PLN	4,227
Rumeenia leu	RON	4,524
Singapuri dollar	SGD	1,494
Suurbritannia nael	GBP	0,856
Šveitsi frank	CHF	1,070
Taani kroon	DKK	7,435
Tai baat	THB	36,904
Tšehhi kroon	CZK	26,736
Türgi liir	TRY	3,955
Ungari forint	HUF	309,760
USA dollar	USD	1,067

ALLIKAS: BLOOMBERG KELLA 17 SEISUGA

EUR/SEK ▲
9,6214

EUR/RUB ▲
60,6979

BÖRS

Tallinn 7.04

aktsia	sulgemis-hind, EUR	muutus eelm, %	käive, EUR	P/E	ROE	P/B	divid. tootlus
Arco Vara	1,350	-3,57	2 205	15,8	4,9%	0,78	0,7%
Baltika	0,320	0,00	17 032	68,3	4,1%	2,81	0,0%
Ekspress Grupp	1,340	0,75	2 120	9,1	9,1%	0,83	3,0%
Harju Elekter	3,980	5,01	106 116	21,2	5,7%	1,20	3,8%
LHV Group	9,490	-0,42	26 739	12,6	20,8%	2,62	0,0%
Merko Ehitus	9,150	0,00	32 423	26,6	5,0%	1,33	7,0%
Nordecon	1,310	0,00	9 145	13,9	8,9%	1,24	2,3%
Olympic EG	1,790	1,13	144 482	9,4	26,6%	2,50	8,4%
PRFoods	0,388	0,00	892	34,3	1,9%	0,66	0,0%
Pro Kapital Grupp	1,880	0,00	-	-	-2,7%	1,23	0,0%
Silvano FG	2,830	-0,35	23 206	10,9	24,2%	2,65	3,5%
Skano Group	0,558	-0,18	558	119,2	-23,0%	0,55	0,0%
Tallink Grupp	0,943	0,64	10 460	14,4	5,4%	0,78	8,5%
Tallinna Vesi	14,000	0,72	27 016	15,3	19,4%	2,96	6,4%
Tln Kaubamaja	8,790	-	229 183	13,9	15,4%	2,15	4,6%
Trigon PD	0,630	0,00	-	134,6	-2,1%	1,18	0,0%
Baltic Horizon Fund	1,280	1,11	17 662	-	-	-	-

P/E arvutatud viimase nelja kvartali vahearuande (kui on olemas, siis rahvusvahelise raamatupidamisstandardi (IAS) kohase) konsolideeritud koondkasumi emaettevõtja osa põhjal

Riia 7.04

aktsia	sulgemis-hind, EUR	muutus eelm, %	P/E	P/B	divid. tootlus
Grindex	5,32	0,76	14,0	0,4	-
Latvijas Gaze	8,39	-0,12	7,9	0,6	-
Olainfarm	9,50	-0,42	13,4	1,4	-

Helsingi 7.04

aktsia	hind, EUR	muutus eelm, %	P/E	P/B	divid. tootlus
Citycon	2,21	0,45	12,3	0,9	9,1
Elisa Comm.	33,15	-0,12	20,6	5,5	4,2
Finnair	4,68	1,52	-	0,7	-
HKScan	3,53	-1,40	-	0,5	4,0
Neste Oil	36,54	-2,56	-	2,5	2,7
Nokia	4,87	-0,29	-	1,4	-
Olvi	28,15	0,72	17,9	2,9	2,5
PKC Group	23,55	-0,08	36,19	3,6	-
Stockmann	7,65	-2,61	-	0,5	-
Stora Enso	11,21	1,17	-	1,5	-
YIT	6,34	0,64	-	1,4	3,5

Vilnius 7.04

aktsia	hind, EUR	muutus eelm, %	P/E	P/B	divid. tootlus
Apranga	2,71	0,00	-	2,8	4,4
Invalda	4,260	0,24	-	1,0	-
Linas Agro	0,651	0,00	15,9	0,6	-
Panevezio Statybos	0,960	0,52	-	1,5	-
Siauliu Bankas	0,526	0,38	2,0	1,1	-
Snaige	0,273	0,00	-	0,5	-

Baltika ▲
+1,56%

Ekspress Grupp ▼
-1,49%

LOE VEEBIST
Värsked börsiuudised: **www.aripaev.ee/bors**
Turuülevaade: **investor.aripaev.ee**

reklaamitoimetaja Marina Altmaa
tel 667 0161
marina.altmaa@aripaev.ee

Äripäev
Esmaspäev, 10. aprill 2017
nr 69 (5667) **3 eurot**

ISSN 1406-2585